

แนวทางการสร้าง สัมมาชีพชุมชน ปี ๒๕๖๒



"สัมมาชีพชุมชน สร้างวิถีที่ยั่งยืน"

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย



คำนำ

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชนใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข สอดคล้องกับนโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา) ด้านการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ และเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๔) การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมฯ ได้กำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงาน จำนวน ๑๔,๐๐๐ หมู่บ้าน ขับเคลื่อนการดำเนินงานภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” ที่เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับประชาชนชุมชนด้านอาชีพ จากนั้นปราชญ์ชุมชนกลับไปสร้างทีมและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพได้จริงและพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคง

เอกสาร “แนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน ปี ๒๕๖๒” นี้ ประกอบด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวคิด หลักการ และรายละเอียดวิธีการขั้นตอนการดำเนินงานตามกระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ รวมทั้งองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนและสนับสนุนการขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกระดับ อันจะส่งผลให้การสร้างสัมมาชีพชุมชนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

กรมการพัฒนาชุมชน

ตุลาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑

ความเป็นมา

นิยามศัพท์

ส่วนที่ ๒ กระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชน

๙

ส่วนที่ ๓ การสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชน

๒๕

ส่วนที่ ๔ ตัวอย่างสัมมาชีพชุมชน

๓๕

ภาคผนวก

แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลที่มีวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน

แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน

แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลกลุ่มอาชีพที่จัดตั้งขึ้นตามแนวทาง

สัมมาชีพชุมชน

หลักเกณฑ์การประเมินครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๖๒

แบบฟอร์มรูปเล่มแผนชุมชนระดับตำบล

“การวิเคราะห์อาชีพ” กับการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑	กรอบการเรียนรู้การเตรียมความพร้อมที่มหาวิทยาลัยพุมชน	๑๒
ตารางที่ ๒	กรอบการเรียนรู้การส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน	๑๘
ตารางที่ ๓	กรอบการเรียนรู้การจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ	๒๓

ส่วนที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) กำหนดให้การสร้างความเป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เป็น ๑ ใน ๑๐ ยุทธศาสตร์ ที่มุ่งลดปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมที่แตกต่างกัน แก้ไขปัญหาความยากจน เพิ่มโอกาสการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมของภาครัฐ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น

นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) กำหนดให้การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ เป็น ๑ ใน ๑๑ ด้าน ที่มุ่งแก้ไขปัญหากับปากท้องของประชาชนในระดับล่างที่เป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศโดยมีแผนงานที่สำคัญ คือ แผนงานการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและชุมชนเข้มแข็ง ซึ่งได้มอบให้กระทรวงมหาดไทยที่มีกรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานหลักบูรณาการไปสู่การปฏิบัติ และเพื่อให้การดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลและข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็วและมีความยั่งยืน กระทรวงมหาดไทยกำหนดโครงการ “ลดความเหลื่อมล้ำ แบ่งปันความสุข” เป็น ๑ ใน ๘ กลุ่มโครงการเน้นหนักที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเชิงผลสัมฤทธิ์ โดยโครงการดังกล่าวเน้นการส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากแก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบ ความยากจนระดับครัวเรือน พัฒนาคุณภาพชีวิตและขยายโอกาสคนยากจนในการเข้าถึงทรัพยากรและการให้บริการของรัฐ

เพื่อขับเคลื่อนนโยบายรัฐบาลและนโยบายกระทรวงมหาดไทยข้างต้น กรมการพัฒนาชุมชนกำหนดให้การพัฒนาอาชีพครัวเรือน เป็น ๑ ใน ๓ ปัจจัยขับเคลื่อนวาระกรมการพัฒนาชุมชน ปี ๒๕๖๐ (CDD Agenda ๒๐๑๓) มุ่งผลให้ “เศรษฐกิจครัวเรือนมีความมั่นคง ประชาชน ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนอย่างมีความสุข” และดำเนินการภายใต้ “โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก คือ “รายได้” ทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยการสร้างอาชีพผ่านกระบวนการ “สร้างสัมมาชีพชุมชน” ภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” สอนอาชีพที่เขาต้องการอยากทำ ประกอบกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทาง

กระบวนการ “สร้างสัมมาชีพชุมชน” เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับประชาชนชุมชนด้านอาชีพ จากนั้นประชาชนชุมชนกลับไปสร้างทีมและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพได้จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคง

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ กรมการพัฒนาชุมชนดำเนินโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของภาครัฐฯ ในพื้นที่ความรับผิดชอบของยุทธศาสตร์ที่ ๑ การส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคเกษตรและชนบท ๒๓,๕๘๙ หมู่บ้าน ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพ และมีรายได้ รวม ๔๗๑,๗๘๐ คน/ครัวเรือน และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ กรมฯ ดำเนินโครงการดังกล่าวต่อเนื่อง ในพื้นที่ ๒๐,๑๔๐ หมู่บ้าน โดยเป็นหมู่บ้านในพื้นที่เป้าหมายเดิม ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ จำนวน ๑๖,๕๑๒ หมู่บ้าน และหมู่บ้านเป้าหมายใหม่ จำนวน ๓,๖๒๘ หมู่บ้าน ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ รวม ๕๒๓,๖๔๐ คน/ครัวเรือน

นิยามศัพท์

สัมมาชีพ หมายถึง อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายได้มากกว่ารายจ่าย เป็นความพยายามที่จะปรับจากการทำมาหากินเป็นทำมาค้าขาย โดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้งหรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม คือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภคและผู้รับบริการเป็นหลัก

ประชาชนชุมชน หมายถึง ผู้ที่ประกอบสัมมาชีพจนมีความรู้ ความชำนาญในการประกอบอาชีพหรือมีความเชี่ยวชาญในอาชีพนั้น ๆ ประสบความสำเร็จและมีความมั่นคงในอาชีพ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน พร้อมมีจิตอาสาที่จะถ่ายทอดและขยายผลไปสู่บุคคลอื่น ๆ ในชุมชน

วิทยากรสัมมาชีพชุมชน หมายถึง ประชาชนชุมชนที่ผ่านการอบรม หลักสูตร “วิทยากรผู้นำสัมมาชีพ” จากศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน

ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน หมายถึง ประชาชนชุมชนด้านอาชีพที่อยู่ในหมู่บ้านเป้าหมาย สัมมาชีพชุมชน หมู่บ้านละ ๕ คนประกอบด้วย วิทยากรผู้นำสัมมาชีพ ๑ คน และประชาชนชุมชนด้านอาชีพที่อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ร่วมเป็นทีม อีกหมู่บ้านละ ๔ คน

หมู่บ้านเป้าหมายสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ หมายถึง หมู่บ้านที่ไม่เคยได้รับงบประมาณตามยุทธศาสตร์กรมการพัฒนาชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๑ จำนวน ๑๔,๐๐๐ หมู่บ้าน โดยจะต้องเป็นหมู่บ้านที่มีการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) หรือหากพื้นที่เป้าหมายไม่เพียงพอให้พิจารณาดำเนินการใน “ชุมชน” (เขตเทศบาล) และที่มีการ

จัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และในกรณีพื้นที่เป้าหมายเป็นหมู่บ้านที่เคยดำเนินโครงการที่มีลักษณะเดียวกันกับการสร้างสัมมาชีพชุมชนของกรมฯ แต่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น (นอกเหนือจากงบตามยุทธศาสตร์กรมฯ) สามารถดำเนินโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้ แต่ “**ต้องไม่ซ้ำครัวเรือนเป้าหมายที่เคยร่วมโครงการเดิม**”

ครัวเรือนเป้าหมาย หมายถึง ครัวเรือนที่อยู่ในหมู่บ้านเป้าหมายสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ หมู่บ้านละ ๒๐ ครัวเรือน ที่แสดงความประสงค์ต้องการเข้ารับการศึกษาฝึกอาชีพตามแบบสำรวจความต้องการฝึกอาชีพของคนในชุมชน

ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน หมายถึง ครัวเรือนเป้าหมายที่ผ่านการอบรมฝึกปฏิบัติอาชีพโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน

ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง หมายถึง “ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน” ที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนดในระดับจังหวัด หรือระดับภาค

ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน หมายถึง ผู้นำชุมชน กลุ่ม องค์กร หรือ เครือข่ายการพัฒนาชุมชนที่มีศักยภาพ ซึ่งอยู่ในพื้นที่เป้าหมายในการสร้างสัมมาชีพชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ ๒๕๖๒ และได้รับคำสั่งแต่งตั้งเป็นทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน โดยในแต่ละทีมอาจจะประกอบด้วย ปราชญ์ชุมชน ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน (ผู้นำ อช.) คณะกรรมการพัฒนาสตรี คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน (ศอช.) คณะกรรมการเครือข่าย OTOP คณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หรืออื่น ๆ ตามศักยภาพของแต่ละพื้นที่

กลุ่มอาชีพ หมายถึง กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยเกิดขึ้นจากการรวมตัวของผู้แทนครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน ซึ่งผ่านการฝึกปฏิบัติอาชีพตามกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้านและมีการประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทอาชีพเดียวกัน ตั้งแต่ ๕ ครัวเรือนขึ้นไป มาร่วมกันดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ

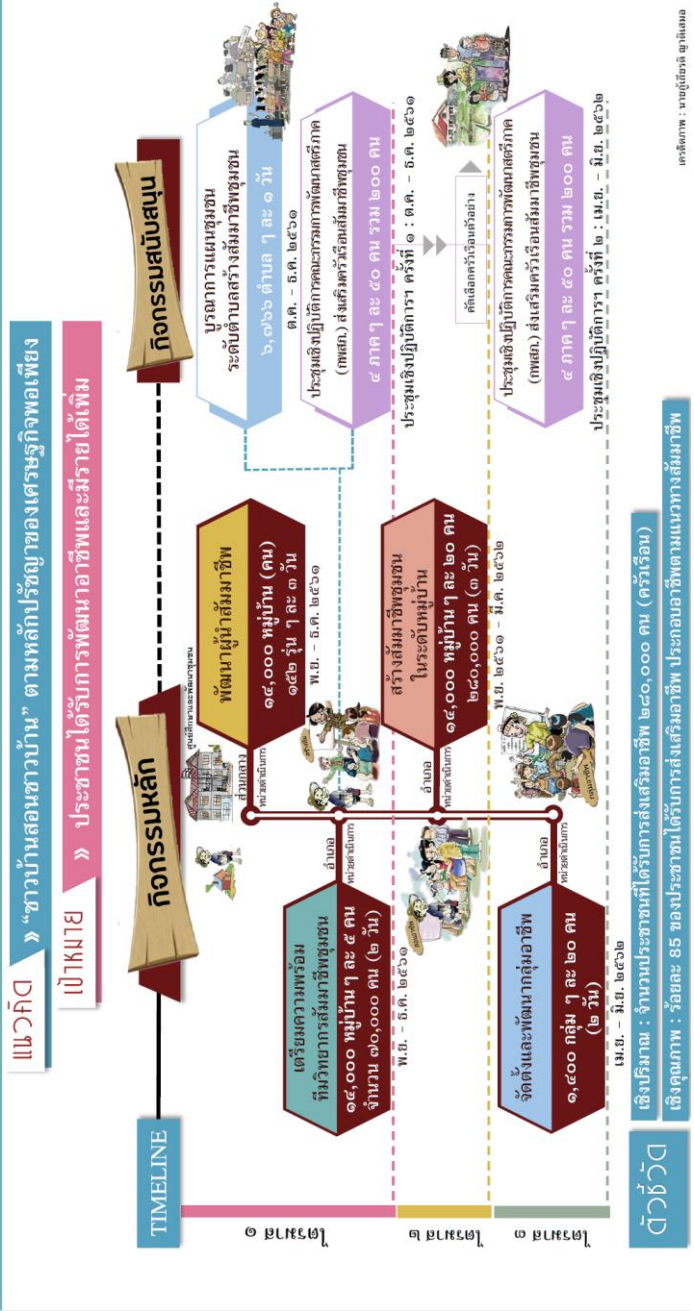








กระบวนการสร้างสมาชิกชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒



เส้นทาง

สัมมาชีพ...

สู่ความสำเร็จ

สัมมาชีพ อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง
ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม
มีรายได้มากกว่ารายจ่าย ปรับจากการ
“ทำมาหากิน” เป็น “ทำมาค้าขาย”
โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม



กระบวนการสร้าง
สัมมาชีพชุมชน



ใช้หลัก “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน”
ในสิ่งที่เขาอยากทำ ตามแนว
ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง



สร้างอาชีพ
สร้างรายได้
สู่ชีวิตที่ยั่งยืน



จัดตั้งและพัฒนา
กลุ่มอาชีพ

สนับสนุนการเข้าถึงแหล่งเงินทุน
การตลาด และเชื่อมโยงสู่ OTOP

สอนอาชีพ
ให้ครัวเรือน

สร้างทีม
วิทยากร

สัมมาชีพชุมชน

ฝึกอบรมปราชญ์ชุมชน

เป็นวิทยากร

สัมมาชีพชุมชน

ค้นหาปราชญ์ชุมชน

ด้านอาชีพ

ส่วนที่ ๒

กระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชน

การสร้างสัมมาชีพชุมชน ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ ภายใต้แนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” สอนอาชีพที่เขาต้องการอยากทำประกอบกับการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทาง โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ จากนั้นปราชญ์ชุมชนกลับไปสร้างทีมและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพนั้นได้จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคง

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชน กำหนดกิจกรรมขับเคลื่อนกระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชน ตามโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้แผนงานยุทธศาสตร์สร้างความมั่นคงและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน แบ่งเป็น ๔ กิจกรรมหลัก และ ๒ กิจกรรมสนับสนุน ดังนี้

๔ กิจกรรมหลัก ได้แก่

๑. พัฒนาผู้นำสัมมาชีพ
๒. เตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน
๓. สร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน
๔. จัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ

๒ กิจกรรมสนับสนุน ได้แก่

๑. บูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลสร้างสัมมาชีพชุมชน
๒. การประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) ส่งเสริมครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน

รายละเอียดการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

► ๑. สร้างและพัฒนาผู้นำสมาชิกชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างผู้นำสมาชิกให้สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพ โดยตระหนักถึงความสำคัญบนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนมีความรู้และทักษะในการวิเคราะห์อาชีพเพื่อเชื่อมโยงการตลาดของชุมชนได้

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนชุมชนจากหมู่บ้านเป้าหมายสมาชิกชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๑๔,๐๐๐ หมู่บ้าน ๑ ละ ๑ คน รวม ๑๔,๐๐๐ คน

ระยะเวลา ดำเนินการ ไตรมาสที่ ๑ (ตุลาคม - พฤศจิกายน ๒๕๖๑) รุ่นละ ๓ วัน

วิธีการดำเนินงาน กิจกรรมสร้างและพัฒนาผู้นำสมาชิกชุมชน ดำเนินการในรูปแบบการจัดฝึกอบรมในหลักสูตร “วิทยากรผู้นำสมาชิก” จำนวน ๑๕๒ รุ่น โดยศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน สังกัดสถาบันการพัฒนาชุมชน ทั้ง ๑๑ แห่ง และประกอบด้วย ๓ หมวดวิชา ได้แก่

๑. ปรัชญา หลักการ และแนวคิดสู่สมาชิกชุมชน
๒. องค์ความรู้สู่การสร้างอาชีพ
๓. ทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้สมาชิก

ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

๑. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด **สำรวจและคัดเลือกกลุ่มเป้าหมาย**เพื่อเข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตร “วิทยากรผู้นำสมาชิก” หมู่บ้านละ ๑ คน โดยการพิจารณาให้คัดเลือกประชาชนชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญหรือมีความชำนาญในการประกอบอาชีพ ประสบความสำเร็จในการดำเนินอาชีพจนเป็นที่ยอมรับ มีความพร้อมในการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สาธารณะ (จิตอาสา) หรือสร้างเครือข่าย และควรคำนึงถึงความพร้อมของกลุ่มเป้าหมายที่ต้องเป็นแกนหลักส่งเสริมการสร้างสมาชิกชุมชนให้เกิดได้จริง **ทั้งนี้ ต้องเป็นบุคคลเดียวกับฐานข้อมูลแบบสำรวจข้อมูลประชาชนชุมชนด้านอาชีพเพื่อเตรียมเป็นวิทยากรสมาชิกชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒** ที่จังหวัดได้รวบรวมส่งให้กรมฯ เรียบร้อยแล้ว หรือหากมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้บุคคลที่สามารถขับเคลื่อนสมาชิกชุมชนได้ **ขอให้จังหวัดดำเนินการปรับปรุงแก้ไขฐานข้อมูลและแจ้งให้กรมฯ ทราบ**

๒. ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน ประสานจังหวัดส่งกลุ่มเป้าหมายเข้ารับการฝึกอบรม และดำเนินการฝึกอบรมตาม หลักสูตร “วิทยากรผู้นำสมาชิก” ตามแผนการฝึกอบรมของ ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนแต่ละแห่ง

๓. กลุ่มเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร “วิทยากรผู้นำสมาชิก” แล้วจะเรียกว่า “วิทยากรสมาชิกชุมชน” และมีภารกิจที่ต้องดำเนินการต่อไป ดังนี้

๑) ถ่ายทอดความรู้การเป็น “วิทยากรสมาชิกชุมชน” ที่ได้รับจากการฝึกอบรมตามหลักสูตร “วิทยากรผู้นำสมาชิก” ให้กับทีมประชาชนชุมชนที่ได้สำรวจไว้แล้ว หมู่บ้านละ ๔ คน

ในกิจกรรมเตรียมความพร้อมที่มหาวิทยาลัยพหุชุมชน เพื่อพัฒนาทีมให้มีทักษะการถ่ายทอด และเทคนิคการนำเสนอ พร้อมทั้งจะก้าวสู่การเป็นทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

๒) ทำหน้าที่เป็นแกนนำหลักในการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนการประกอบอาชีพของครัวเรือน เป้าหมายให้สามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

๓) ประสานทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนในพื้นที่ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การสนับสนุน ส่งเสริม ขยายผลและต่อยอดการสร้างสัมมาชีพชุมชนในหมู่บ้านเพื่อไปสู่ความยั่งยืน

ตัวชี้วัดกิจกรรม ร้อยละ ๙๐ ของผู้นำสัมมาชีพที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถเป็นวิทยากรสัมมาชีพ ถ่ายทอดความรู้ด้านอาชีพได้

▶ ๒. เตรียมความพร้อมที่วิทยากรสัมมาชีพชุมชน

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและพัฒนาทักษะการถ่ายทอดให้ปราชญ์ชุมชนที่มีศักยภาพในการร่วมเป็นทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน เพื่อขับเคลื่อนการสร้างและพัฒนาอาชีพตามแนวทางสัมมาชีพชุมชนให้กับประชาชนในหมู่บ้าน

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

๑. **ปราชญ์ชุมชน** ที่อยู่ในหมู่บ้านเป้าหมายสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ หมู่บ้านละ ๕ คน ประกอบด้วย

๑) ปราชญ์ชุมชนที่ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร “วิทยากรผู้นำสัมมาชีพ” โครงการสร้างและพัฒนาผู้นำสัมมาชีพ หมู่บ้านละ ๑ คน

๒) ปราชญ์ชุมชนจากฐานข้อมูลแบบสำรวจข้อมูลปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ เพื่อเตรียมเป็นวิทยากรสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ได้สำรวจไว้แล้ว หมู่บ้านละ ๔ คน เพื่อร่วมทำหน้าที่เป็นทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนในหมู่บ้าน

๒. **ประชาชนผู้แทนครัวเรือน** ที่อยู่ในหมู่บ้านเป้าหมายสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีความต้องการและสนใจฝึกอบรมอาชีพ หมู่บ้านละ ๒๐ คน (๑ คนต่อ ๑ ครัวเรือน)

ระยะเวลา ดำเนินการไตรมาส ๑ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๖๑) หมู่บ้านละ ๒ วัน

ขั้นตอนการดำเนินงาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอดำเนินกิจกรรมเตรียมความพร้อมที่วิทยากรสัมมาชีพชุมชน ตามขั้นตอนดังนี้

๑. ทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินกิจกรรมจากเอกสารแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน ปี ๒๕๖๒



๒. กำหนดรูปแบบและวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมเตรียมความพร้อมที่มหาวิทยาลัยชุมชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กรมฯ กำหนด

๓. ประสานกลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ประกอบด้วย

๑) ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย หมู่บ้านละ ๕ คน

๒) ผู้แทนครัวเรือน ที่อยู่ในหมู่บ้านเป้าหมาย หมู่บ้านละ ๒๐ คน

๓) ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยชุมชนในพื้นที่และหน่วยงานภาคีการพัฒนา

๔. ดำเนินกิจกรรมเตรียมความพร้อมที่มหาวิทยาลัยชุมชน ในรูปแบบการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้มีทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยชุมชนในพื้นที่และหน่วยงานภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมด้วย ตามกรอบการเรียนรู้ ตารางที่ ๑ ดังนี้

ตารางที่ ๑ กรอบการเรียนรู้การเตรียมความพร้อมที่มหาวิทยาลัยชุมชน (๒ วัน)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
วันที่หนึ่ง ๑. เสริมสร้างการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	๑. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	บรรยายให้ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง • หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง • การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ	- สื่อ Power Point - เอกสาร - คลิปวิดีโอ - กระดาษสี	- วิทยากร - ควรถาม/ตอบเพื่อเน้นย้ำความเข้าใจ
๒. เสริมสร้างและพัฒนาทักษะวิทยากรสัมพันธ์ชุมชน	พัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรสัมพันธ์ชุมชนแก่ที่มหาวิทยาลัยชุมชน เพื่อให้สามารถนำความรู้ ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ วิทยากรสัมพันธ์ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	• ประชาชนชุมชนที่ผ่านการอบรมหลักสูตร “วิทยากรผู้นำสัมพันธ์” ถ่ายทอดความรู้และเทคนิคของการเป็นวิทยากรให้แก่ประชาชนชุมชนที่จะร่วมเป็นทีมวิทยากรสัมพันธ์ชุมชน • ประชาชนชุมชนที่จะร่วมเป็นทีมวิทยากรสัมพันธ์ชุมชน ฝึกปฏิบัติการทำ	- สื่อ Power Point - เอกสาร - กระดาษ - ฟลิปชาร์ต - ปากกาคemie - กระดาษกาว	- ทีมงานสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ - ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงและสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
		หน้าที่เป็นวิทยากร สัมมาชีพชุมชน		
<p>๓. วิเคราะห์ อาชีพที่ครัวเรือนเป้าหมายต้องการฝึกอบรม</p>	<p>เพื่อพิจารณา สถานการณ์อาชีพที่ครัวเรือนเป้าหมายต้องการฝึกอบรม เชื่อมโยงกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องและโอกาสของการประสบความสำเร็จได้อย่างแท้จริง</p>	<p>ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนแต่ละหมู่บ้าน ดำเนินการดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลอาชีพที่ครัวเรือนเป้าหมายมีความต้องการและสนใจ โดยใช้ข้อมูลจากแบบสำรวจ ผู้ที่มีความสนใจและต้องการฝึกอาชีพ ที่ดำเนินการสำรวจไว้แล้ว และให้พิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ระดับท้องถิ่น (ตำบล/อำเภอ/จังหวัด) ทิศทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจของอำเภอ/จังหวัด ศักยภาพชุมชน ทุนชุมชน โอกาสความสำเร็จและการเจริญเติบโตทางธุรกิจ (สร้างรายได้/โอกาสทางการตลาด) ความสอดคล้องกับความรู้ของประชาชนชุมชนในหมู่บ้านหรือหมู่บ้านใกล้เคียง ในอำเภอเดียวกัน ตลอดจนจนการมีแหล่ง 	<p>- แบบสำรวจผู้ที่มีความสมัครใจและต้องการฝึกอาชีพฯ ของหมู่บ้านเป้าหมาย</p> <p>- ข้อมูลศักยภาพชุมชน</p> <p>- ข้อมูลแสดงทิศทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจจังหวัด/อำเภอ</p> <p>- กระดาษฟลิปชาร์ต</p> <p>- ปากกาเคมี</p> <p>- กระดาษกาว</p>	<p>- ทีมงานสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ</p> <p>- ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน และหน่วยงานภาคี ร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ เพื่อให้การวิเคราะห์อาชีพฯ สอดคล้องกับความเป็นจริงและมีโอกาสประสบความสำเร็จ และยั่งยืน สร้างรายได้ให้ครัวเรือนเป้าหมายได้อย่างมั่นคง</p>



กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
		<p>เรียนรู้ที่สะดวกต่อการเรียนรู้ ทั้งที่เป็นบ้าน ปรชาชนชุมชนและศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในอำเภอเดียวกันหรือใกล้เคียง</p> <ul style="list-style-type: none"> • สรุปผลการวิเคราะห์ฯ เพื่อเตรียมนำเสนอ สร้างความเข้าใจกับครัวเรือนเป้าหมาย 		
<p>วันที่สอง</p> <p>๑. เตรียมความพร้อมครัวเรือนเป้าหมายที่จะเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน</p>	<p>เพื่อให้ครัวเรือนเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และร่วมดำเนินกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน หมู่บ้านละ ๕ คน ไปพบผู้แทนครัวเรือนเป้าหมาย หมู่บ้านละ ๒๐ คน และดำเนินการดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> • สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างสัมมาชีพชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง <p>ในประเด็นต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความเป็นมา - ความสำคัญ - กระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชน และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง • นำเสนอผลการวิเคราะห์อาชีพที่ครัวเรือน 	<ul style="list-style-type: none"> - กระดาษ A๔ - กระดาษฟลิปชาร์ต - ปากกาเคมี - กระดาษกาว 	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมงานสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน และหน่วยงานภาคีที่ร่วมกิจกรรมร่วมให้คำปรึกษาแนะนำ - ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
		<p>เป้าหมายต้องการ ฝึกอบรม</p> <ul style="list-style-type: none"> • ทบทวนความต้องการของครัวเรือนเป้าหมายว่ายังคงมีความสนใจ/ต้องการฝึกอาชีพ หรือเปลี่ยนแปลงอาชีพหรือไม่ <p>ซึ่งกรณีที่ไม่ต้องการฝึกอาชีพ ให้ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านหาคครัวเรือนอื่นทดแทน หรือถ้าต้องการเปลี่ยนอาชีพให้เปลี่ยนอาชีพตามคำแนะนำของทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านได้</p> <ul style="list-style-type: none"> • กำหนดเนื้อหาการฝึกอบรม สถานที่ฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน และวางแผนปฏิบัติการฝึกอาชีพที่จะฝึกอบรมร่วมกับครัวเรือนเป้าหมาย 		<p>สำรวจวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติอาชีพที่ร่วมกันคัดเลือก</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเตรียมจัดทำวัสดุอุปกรณ์สำหรับการฝึกปฏิบัติอาชีพให้ครัวเรือนเป้าหมาย
<p>๒. จัดทำแผนปฏิบัติการติดตามสนับสนุนการประกอบอาชีพของครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน</p>	<p>เพื่อให้การขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชนดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง เกิดผลเป็นรูปธรรม</p>	<p>ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนในแต่ละหมู่บ้านและทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนในพื้นที่ร่วมกันจัดทำ</p> <p>แผนปฏิบัติการติดตามสนับสนุนการประกอบอาชีพของครัวเรือนเป้าหมายที่ผ่านการอบรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - กระดาษ A๔ - กระดาษฟลิปชาร์ต - ปากกาเคมี - กระดาษกาว 	<ul style="list-style-type: none"> - ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนทำหน้าที่ติดตามสนับสนุนครัวเรือนเป้าหมาย



กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
		อาชีพ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่อง สร้างรายได้ให้ครัวเรือนได้จริง		ตามสัดส่วน ๑ คน ต่อ ๔ คนหรือ ๔ ครัวเรือน

ตัวชี้วัดกิจกรรม จำนวนประชาชนชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเป็นทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน

เงื่อนไข : ๑. ให้ดำเนินกิจกรรมเตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน หลังจากประชาชนชุมชน หมู่บ้านละ ๑ คน ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร “วิทยากรผู้นำสัมมาชีพ” โครงการสร้างและพัฒนาผู้นำสัมมาชีพ แล้ว

๒. การคัดเลือกครัวเรือนเป้าหมายที่จะเข้าร่วมการฝึกอาชีพ ควรพิจารณา จาก ๑) ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี ๒๕๖๑ ที่สามารถพัฒนาได้ ๒) ครัวเรือนที่มีรายได้น้อย และ ๓) ครัวเรือนที่มีความต้องการและสนใจฝึกอาชีพ เพื่อประกอบเป็นอาชีพที่สามารถสร้างให้เกิดรายได้ให้ครอบครัว หมู่บ้านละ ๒๐ ครัวเรือน (ครัวเรือนละ ๑ คน) โดย ๒๐ ครัวเรือนนี้ จะต้องมีการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ในปี ๒๕๖๑ เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลรายได้เฉลี่ยเป็นฐานในการวัดผลตามตัวชี้วัดงบประมาณในเดือนกันยายน ๒๕๖๒ และประชาชนชุมชนที่เข้ารับการอบรมเป็นวิทยากรสัมมาชีพชุมชนและครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน ต้องไม่เป็นครัวเรือนเดียวกัน

๓. การวิเคราะห์อาชีพ ควรเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ จนประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง และควรให้มีผู้แทนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ในพื้นที่ที่มีความรู้และมีบทบาทภารกิจในการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพของชุมชนร่วมให้ข้อมูลและร่วมวิเคราะห์อาชีพด้วย เพื่อให้การวิเคราะห์อาชีพที่ต้องการอบรม เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และมีโอกาสประสบความสำเร็จได้จริง เช่น ผู้แทนจากสำนักงานเกษตร

๔. การกำหนดเนื้อหาการฝึกอบรมอาชีพ วิทยากรหลักที่ทำหน้าที่สอนอาชีพ สถานฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ดำเนินการให้แล้วเสร็จในช่วงกิจกรรมเตรียมความพร้อมทีม วิทยากรสัมมาชีพชุมชน กรณีวิทยากรสัมมาชีพชุมชนในหมู่บ้านไม่มีความรู้ในเรื่องที่ครัวเรือนเป้าหมายต้องการฝึกอบรม ให้พิจารณาคัดเลือกจากทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน หรือประสานขอรับการสนับสนุนจากวิทยากรสัมมาชีพชุมชนที่อำเภอ/จังหวัดได้จัดทำฐานข้อมูลไว้ และในการศึกษาดูงานให้เน้นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หรือศูนย์เรียนรู้ฯ หรือบ้านปราชญ์ชุมชนในอำเภอเดียวกัน

๕. จัดทำฐานข้อมูลทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน ตามแบบฟอร์มที่กรมฯ กำหนด เพื่อนำไปสู่การต่อยอดการพัฒนาและการใช้ประโยชน์

▶ ๓. สร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีองค์ความรู้ในอาชีพ และนำความรู้ไปประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้กับครัวเรือนตามแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มเป้าหมาย ประชาชนผู้แทนครัวเรือนที่อยู่ในหมู่บ้านเป้าหมายสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีความต้องการและสนใจฝึกอบรมอาชีพ หมู่บ้านละ ๒๐ คน (๑ คนต่อ ๑ ครัวเรือน)

ระยะเวลา ดำเนินการไตรมาส ๑ - ๒ (พฤศจิกายน ๒๕๖๑ - มีนาคม ๒๕๖๒) หมู่บ้านละ ๓ วัน

ขั้นตอนการดำเนินงาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ดำเนินกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน ตามขั้นตอนดังนี้

๑. ทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินโครงการจากเอกสารแนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน ปี ๒๕๖๒

๒. กำหนดรูปแบบและจัดทำแผนปฏิบัติการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน ให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการฝึกอบรมอาชีพที่ได้จากกิจกรรมการเตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กรมฯ กำหนด

๓. ประสานกลุ่มเป้าหมาย (ตามกิจกรรมเตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน) และผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

๑) ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน หมู่บ้านละ ๕ คน

๒) ประชาชนผู้แทนครัวเรือนที่ต้องการและสนใจฝึกอบรมอาชีพ หมู่บ้านละ ๒๐ คน

๓) ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนในพื้นที่และหน่วยงานภาคีการพัฒนาที่จำเป็นและเกี่ยวข้อง

๔. ดำเนินกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน ในรูปแบบการฝึกอบรม โดยสนับสนุนให้ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน จำนวน ๕ คน ทำหน้าที่เป็นแกนนำหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ทีมงานสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนในพื้นที่ และหน่วยงานภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมและสนับสนุนกิจกรรมสร้างสัมมาชีพฯ บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ ซึ่งการอบรมภายใต้กิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน แบ่งออกเป็น ๓ ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ ๑ การให้ความรู้ภาควิชาการหรือทฤษฎี เทคนิควิธีการ และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพที่ครัวเรือนต้องการฝึกอบรม

ขั้นตอนที่ ๒ การศึกษาดูงานเพื่อเพิ่มพูนความรู้และสร้างแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ และเสริมสร้างการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หรือบ้านปราชญ์ชุมชน หรือศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้มแข็ง หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่เหมาะสม

ขั้นตอนที่ ๓ ฝึกปฏิบัติอาชีพให้ครัวเรือนเป้าหมาย ตามกรอบการเรียนรู้ ตารางที่ ๒ ดังนี้

ตารางที่ ๒ กรอบการเรียนรู้การส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน (๓ วัน)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
วันที่หนึ่ง เสริมสร้าง ความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับ อาชีพที่ กลุ่มเป้าหมาย ต้องการ ฝึกอบรม	เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับอาชีพ ที่ต้องการ ฝึกอบรม และ สามารถนำไป ปฏิบัติเป็น อาชีพได้จริง และถูกต้อง อย่างเป็นขั้น เป็นตอน	วิทยากรสัมมาชีพชุมชน ผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ ที่กลุ่มเป้าหมายต้องการ ฝึกอบรมดำเนินการ ร่วมกับทีมวิทยากร สัมมาชีพชุมชน ดังนี้ • ให้ความรู้เกี่ยวกับ อาชีพที่ครัวเรือน ต้องการฝึกอบรม สาระสำคัญ ประกอบด้วย - ความเป็นมาและ ความสำคัญของอาชีพ	- สื่อ Power Point - เอกสาร - คลิปวิดีโอ - กรณีศึกษา	- ควรจัด กระบวนการ เรียนรู้ ทั้ง ลักษณะการ บรรยาย การสาธิต และทดลอง ฝึกปฏิบัติ ร่วมด้วย เพื่อ เสริมสร้าง ความเข้าใจ ในการเรียนรู้ และสามารถ

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
		<p>- วิธีการ/กระบวนการประกอบอาชีพอย่างเป็นลำดับขั้นตอน</p> <p>- เทคนิคหรือทักษะที่จำเป็น</p> <p>- ความรู้ที่เป็นองค์ประกอบและเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จ เช่น ความรู้ด้านการตลาด การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ การสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และการบริหารจัดการ เป็นต้น</p> <p>• ยกตัวอย่าง หรือสาธิตการประกอบอาชีพพร้อมด้วย เพื่อให้กลุ่มเป้าหมาย มีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น และสามารถปฏิบัติตามได้</p>		<p>ปฏิบัติได้จริงให้แก่ผู้เข้ารับการฝึกอาชีพ</p>
<p>วันที่สอง</p> <p>ศึกษาดูงานด้านการสร้างและพัฒนาอาชีพและเสริมสร้างการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง</p>	<p>๑. เพิ่มพูนความรู้และเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาอาชีพ</p> <p>๒. เสริมสร้างความรู้ ความ</p>	<p>• กลุ่มเป้าหมาย ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับผู้ประกอบอาชีพจนประสบความสำเร็จ/ ผู้ปฏิบัติจริง ณ หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หรือ</p>	<p>- กิจกรรม การประกอบอาชีพและเสริมสร้างการเรียนรู้ของ</p>	<p>- ควรมุ่งการปรับทัศนคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพตามแนวทาง</p>



กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
	เข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๓. กระตุ้นให้เกิดความตระหนักในการปรับเปลี่ยนการใช้ชีวิตและการพัฒนาชุมชนที่สมดุลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	บ้านปราชญ์ชุมชน หรือ ศูนย์เรียนรู้และขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เข้มแข็งในพื้นที่	เศรษฐกิจพอเพียงจากสถานที่จริง	สัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
วันที่สาม ฝึกปฏิบัติอาชีพ	เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ลงมือปฏิบัติการประกอบอาชีพจริง	กลุ่มเป้าหมายดำเนินการฝึกปฏิบัติอาชีพ ณ บ้านของตนเองหรือสถานที่ที่เหมาะสม โดยมีทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน กำกับดูแลการฝึกปฏิบัติของกลุ่มเป้าหมายอย่างใกล้ชิด โดยอาจแบ่งความรับผิดชอบตามสัดส่วนวิทยากรสัมมาชีพชุมชน ๑ คน ต่อ ๔ คน หรือ ๔ ครั้วเรือน	- วัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการประกอบอาชีพที่ฝึกอบรม	- ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนร่วมติดตามสนับสนุนการฝึกปฏิบัติอาชีพของครัวเรือนเป้าหมายและให้กำลังใจ

๕. เมื่อดำเนินการตามกรอบการเรียนรู้เรียบร้อยแล้ว

๑) ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านและทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพในพื้นที่ ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการติดตามสนับสนุนการประกอบอาชีพของครัวเรือนเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรม ติดตาม สนับสนุนและส่งเสริมให้ครัวเรือนฯ ให้สามารถประกอบอาชีพที่ได้ฝึกปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งด้านความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพนั้นเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการผลิตหรือการบริหารจัดการ หรือจะเป็นการช่วยเหลือแก้ไขปัญหา การส่งเสริมด้านการตลาดและการจัดหาแหล่งทุนสนับสนุน

๒) สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สนับสนุน ส่งเสริมให้ครัวเรือนเป้าหมายที่ผ่านการฝึกอบรม ที่ประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทเดียวกันและประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง ให้มีการรวมกลุ่ม และสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาเป็นกลุ่มอาชีพตามหลัก ๕ ก เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่การลงทะเบียน OTOP

๓) ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพในพื้นที่ ส่งเสริมให้ชุมชนจัดระบบบริหารการจัดการเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพ ส่งเสริมช่องทางการตลาด เพื่อให้กลุ่มสามารถประกอบอาชีพและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดกิจกรรม

๑. จำนวนประชาชนเป้าหมายได้รับการส่งเสริมอาชีพ

๒. ร้อยละ ๘๕ ของประชาชนเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพ นำความรู้ไปประกอบอาชีพตามแนวทางสัมมาชีพชุมชน และมีรายได้เพิ่มขึ้น

เงื่อนไข :

๑. กิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน ให้ดำเนินการหลังจากดำเนินกิจกรรมเตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน เรียบร้อยแล้ว
๒. จัดทำฐานข้อมูลครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน ตามแบบฟอร์มที่กรมฯ กำหนด เพื่อนำไปสู่การต่อยอดการพัฒนา และการใช้ประโยชน์
๓. ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน ต้องรวบรวมข้อมูลและประสานสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ในการจัดซื้อวัสดุฝึกอาชีพเพื่อดำเนินการสนับสนุนการฝึกอาชีพให้ครัวเรือนเป้าหมายนำไปฝึกอาชีพได้จริงก่อนเริ่มดำเนินการฝึกอบรม
๔. วัสดุฝึกอาชีพ ต้องไม่เป็นการซื้อแจกให้ครัวเรือนโดยไม่มีการให้ความรู้ด้านอาชีพ และจัดทำทะเบียนวัสดุของแต่ละหมู่บ้าน
๕. หากงบประมาณในการฝึกปฏิบัติอาชีพรายครัวเรือนไม่เพียงพอต่อการฝึกปฏิบัติอาชีพ สามารถฝึกปฏิบัติอาชีพในลักษณะร่วมกันทำแบบกลุ่มได้ โดยจะใช้สถานที่ฝึกปฏิบัติ ณ บ้านตนเอง หรือสถานที่ที่กลุ่มกำหนดก็ได้

๖. สนับสนุนครัวเรือนเป้าหมายที่ได้รับการส่งเสริมให้ประกอบอาชีพตาม
แนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชนอย่างต่อเนื่องให้มีรายได้ และบันทึกรายได้ตามแบบ
บันทึกครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน

๔. จัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนที่ผ่านการพัฒนา
ได้มีการรวมกลุ่ม และสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนาเป็นกลุ่มอาชีพ

กลุ่มเป้าหมาย ผู้แทนครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนนำความรู้จากการฝึกปฏิบัติอาชีพ
ไปประกอบอาชีพได้อย่างต่อเนื่องและเห็นผลสำเร็จ โดยประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภท
เดียวกัน หมู่บ้านละ ๒๐ คน (จำนวนกลุ่มอาชีพที่จะต้องจัดตั้งและพัฒนาขึ้นใหม่ คิดเป็นร้อยละ
๑๐ ของจำนวนหมู่บ้านเป้าหมาย)

ระยะเวลา ดำเนินการไตรมาส ๓ (เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๒) หมู่บ้านละ ๒ วัน

ขั้นตอนการดำเนินงาน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ดำเนินกิจกรรมจัดตั้งและพัฒนา
กลุ่มอาชีพ ตามขั้นตอนดังนี้

๑. ทำความเข้าใจแนวทางการดำเนินกิจกรรมจากเอกสารแนวทางการสร้างสัมมาชีพ
ชุมชน ปี ๒๕๖๒

๒. จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
และเป้าหมายที่กำหนด

๓. คัดเลือกหมู่บ้านเป้าหมายเพื่อดำเนินการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ โดยดำเนินการ
ร่วมกับทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนและทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนในพื้นที่ ซึ่งมี
เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือก ดังนี้

๑) ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนในหมู่บ้านเป้าหมายนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติ
อาชีพไปประกอบเป็นอาชีพอย่างต่อเนื่อง

๒) ครัวเรือนฯ ตามข้อ ๑) มีการประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทอาชีพเดียวกัน

๓) อาชีพ ตามข้อ ๒) สามารถสร้างรายได้ต่อเนื่องและมีความเชื่อมโยงสอดคล้อง
กับความต้องการของตลาด

๔) เป็นกลุ่มอาชีพที่จัดตั้งขึ้นใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ในการประกอบอาชีพและสร้างรายได้

๔. ดำเนินกิจกรรมจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ ในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้ ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ในพื้นที่และหน่วยงานภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมกิจกรรมและสนับสนุน ตามกรอบ การเรียนรู้ ตารางที่ ๓ ดังนี้

ตารางที่ ๓ กรอบการเรียนรู้การจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ (๒ วัน)

กิจกรรม	วัตถุประสงค์	กระบวนการ	สื่อ/อุปกรณ์	ข้อเสนอแนะ
วันที่หนึ่ง เสริมสร้าง ความรู้ ความ เข้าใจ เกี่ยวกับ กระบวนการ จัดตั้งและ พัฒนา กลุ่มอาชีพ	เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมาย มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถ ดำเนินการ จัดตั้งกลุ่ม ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	<ul style="list-style-type: none"> • สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ ประกอบด้วย <ul style="list-style-type: none"> - แนวคิด/หลักการ - ความสำคัญ - วิธีการขั้นตอน - การบริหารจัดการ - การดำเนินกิจการ • เสริมสร้าง - ความรู้ที่ยั่งยืน - ความรู้ที่เกี่ยวข้องด้านอื่น ๆ ที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - เอกสาร - Power Point - สื่อวีดิทัศน์ ตัวอย่างการ ดำเนิน กิจกรรม กลุ่มอาชีพที่ ประสบ ความสำเร็จ	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุม/ตอบ เพื่อเน้นย้ำความเข้าใจ
วันที่สอง • ดำเนินการ จัดตั้งกลุ่ม • จัดทำ แผนปฏิบัติการ พัฒนา กลุ่มอาชีพ	เพื่อให้ กลุ่มเป้าหมาย ดำเนินการ จัดตั้งกลุ่ม อาชีพและ ร่วมกัน วางแผน พัฒนา กลุ่ม	<ul style="list-style-type: none"> • ทีมสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมาย • ดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม • จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนา กลุ่มอาชีพ 	<ul style="list-style-type: none"> - กระดาษ - ฟลิปชาร์ต - ปากกาเคมี - เทปกาว 	<ul style="list-style-type: none"> • ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนในพื้นที่ร่วมสนับสนุน

๕. ดำเนินการจดทะเบียนกลุ่มอาชีพกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอประสานทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพในพื้นที่หรือบริษัท ประชาธิปไตยสามัคคีจังหวัด (วิสาหกิจเพื่อสังคม) จำกัด และหน่วยงานภาคีการพัฒนา ให้การส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มอาชีพที่ได้รับการพัฒนาและจัดตั้งขึ้นใหม่ในด้านต่าง ๆ เช่น การเข้าถึงปัจจัยการผลิต องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและทันสมัย การตลาด การสื่อสารสร้างการรับรู้เพื่อความยั่งยืน และการบริหารจัดการ เป็นต้น เพื่อให้กลุ่มสามารถประกอบอาชีพและสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง

ตัวชี้วัดกิจกรรม

จำนวนกลุ่มอาชีพที่ได้รับการจัดตั้งพัฒนา (ร้อยละ ๑๐ ของจำนวนหมู่บ้านเป้าหมาย)

เงื่อนไข : ๑. กิจกรรมการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพตามแนวทางสัมมาชีพชุมชนให้ดำเนินการหลังจากที่ดำเนินกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว กิจกรรมนี้จะเป็นจุดเชื่อมต่อกับกระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้านที่มุ่งยกระดับ/ต่อยอดการประกอบอาชีพของครัวเรือนเป้าหมาย สู่การเป็นกลุ่มอาชีพ

๒. จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มอาชีพตามแนวทางสัมมาชีพชุมชนที่จัดตั้งขึ้นตามแบบฟอร์มที่กรมฯ กำหนด เพื่อนำไปใช้ในการต่อยอดการพัฒนาและอื่น ๆ



ส่วนที่ ๓

การสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชน

กระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการภายใต้แนวคิดที่ให้ชาวบ้านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและเป็นที่ยอมรับ สอนอาชีพให้กับชาวบ้านในชุมชนเดียวกันหรือใกล้เคียงที่มีความต้องการหรือสนใจฝึกอาชีพ หรือที่ว่า “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” และเพื่อสนับสนุนให้การสร้างสัมมาชีพชุมชนตามโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น กรมการพัฒนาชุมชนได้กำหนดให้ ๔ องค์กรสำคัญทุกระดับ ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารสำนักงานกลางศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนหรือคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับจังหวัด (ศอช.จ)/ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับอำเภอ (ศอช.อ.)/ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) สมาคมผู้นำสตรีพัฒนาชุมชนไทยหรือคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.)/คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.)/คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล (กพสต.) สมาคมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนไทย หรือคณะกรรมการชมรมผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนระดับจังหวัด/อำเภอ และสมาคมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหรือคณะกรรมการเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับจังหวัด/อำเภอ หรือผู้แทนคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ทำหน้าที่สนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชน ในฐานะ “ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน” ตามบทบาทภารกิจที่กรมฯ กำหนด ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ และจากที่ผ่านมา พบว่า ในบางจังหวัดมีผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่ายอื่น ๆ ที่มีศักยภาพได้เข้ามาร่วมเป็นทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน อาทิ เครือข่าย OTOP เครือข่ายกองทุนหมู่บ้าน ร่วมเป็น “ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน” ด้วย นอกจากนี้ ๔ องค์กรที่ได้กล่าวมานี้

เพื่อสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดและเกิดความต่อเนื่องในการขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับพื้นที่หมู่บ้านชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ ผู้นำ กลุ่ม องค์กร และเครือข่ายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมฯ มีส่วนร่วมขับเคลื่อนการสร้างสัมมาชีพชุมชน โดยทำหน้าที่ในกิจกรรมสนับสนุน ดังนี้

❁ กิจกรรมบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล

การบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ได้กำหนดดำเนินการสนับสนุนบทบาทภารกิจตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน พ.ศ.๒๕๕๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล และการใช้ประโยชน์จากแผนชุมชนในการสร้างสัมมาชีพชุมชนที่มุ่งเน้นการบูรณาการปัญหา ความต้องการจัดกลุ่มเพื่อสร้างน้ำหนัก ชี้นำเพื่อสร้างความร่วมมือในการจัดการปัญหาและตอบสนองความต้องการ โดยมุ่งเน้นด้านการสร้างสัมมาชีพชุมชน และเพื่อสนับสนุนให้คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชน เป็นกลไกหลักในการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลสร้างสัมมาชีพชุมชน ที่เชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งงบประมาณที่สนับสนุนการยกระดับ/ต่อยอดการสร้างสัมมาชีพชุมชนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลในการสร้างสัมมาชีพชุมชน
๒. เพื่อสนับสนุนให้คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) เป็นกลไกสำคัญในการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลในการสร้างสัมมาชีพชุมชนที่เชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาท้องถิ่น แผนพัฒนาอำเภอ และแผนพัฒนาจังหวัด

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) จำนวน ๖,๗๖๖ ตำบล ๆ ละไม่น้อยกว่า ๔๐ คน รวมทั้งสิ้น ๒๗๐,๖๔๐ คน โดยมีทีมปฏิบัติการตำบลหรือภาครัฐตำบลร่วมสนับสนุนการจัดเวทีบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลสร้างสัมมาชีพชุมชน

ระยะเวลา ดำเนินการไตรมาส ๑ (ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๑) ตำบลละ ๑ วัน

ขั้นตอน การบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลสร้างสัมมาชีพชุมชน แบ่งเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ ก่อนดำเนินการ

๑.๑ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ดำเนินการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาคัดเลือกตำบลที่มีหมู่บ้านเป้าหมายในการสร้างสัมมาชีพชุมชน ปี ๒๕๖๒ เป็นเกณฑ์ลำดับแรก หากยังได้ตำบลเป้าหมายไม่ครบตามที่ได้รับการจัดสรรให้พิจารณาคัดเลือกตำบลที่มีหมู่บ้านเป้าหมายในการสร้างสัมมาชีพชุมชน ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑ พร้อมวางรูปแบบการจัดเวที บูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล เพื่อเชื่อมโยงกับแผนท้องถิ่นในการสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชน

๑.๒ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ดำเนินการประชุมทีมปฏิบัติการตำบล ประธานคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับอำเภอ (ศอช.อ.) และประธานคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) เพื่อหารือ วางแผนการจัดเวทีการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลร่วมกัน โดยเฉพาะการเน้นย้ำบทบาท หน้าที่ ความรับผิดชอบที่สำคัญต่อการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล เช่น การเตรียมทีมวิทยากร กระบวนการ และการประสานแผนงาน/โครงการเพื่อสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชน เป็นต้น

๑.๓ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ดำเนินการประชุมคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) เพื่อสร้างความเข้าใจในเรื่องที่สำคัญต่อการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล ดังนี้

๑.๓.๑ กระบวนการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต. ต้องรู้ บทบาท หน้าที่ตนเอง และต้องรู้ว่าจะแสดงบทบาทอย่างไรต่อการดำเนินการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล และต้องรู้ที่มาของแผนชุมชน และแผนชุมชนระดับตำบล)

๑.๓.๒ กำหนดแผนปฏิบัติการ

๑.๓.๓ สร้างความเข้าใจโครงสร้างเล่มแผนชุมชนระดับตำบล

๑.๓.๔ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

๑.๓.๕ ประสานหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ตามแนวทางประรัฐเข้าร่วมเวทีฯ เพื่อเชื่อมโยงแผนงาน/โครงการในการพัฒนาหมู่บ้าน/ตำบล

๑.๓.๖ เตรียมข้อมูล อุปกรณ์ และเครื่องมือ เช่น ข้อมูล จปฐ. กชช.๒ค ข้อมูลทั่วไประดับตำบล และข้อมูลอื่น ๆ วัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเวทีประชาคม (ปากกาเคมี กระดาษฟลิปชาร์ต)

๑.๓.๗ ประสานขอรับแผนชุมชนจากทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

๑.๓.๘ ประสานขอรับข้อมูลตำบลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๓.๙ ประสานขอรับข้อมูลต่าง ๆ จากหน่วยงานภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง เช่น เกษตร สาธารณสุข กศน. ปศุสัตว์ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ส่งเสริมและสนับสนุนคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) ดำเนินการรวบรวมแผนชุมชน/หมู่บ้าน ให้ครบทุกหมู่บ้าน แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ และสังเคราะห์จัดกลุ่มปัญหา/ความต้องการ จัดลำดับความสำคัญ จัดกลุ่มแผนงาน/โครงการ โดยขอให้เน้นย้ำในเรื่องการส่งเสริมอาชีพเป็นลำดับแรก เพื่อเป็นข้อมูลในการยกย่องการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล

๑.๕ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ส่งเสริมและสนับสนุนคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) ดำเนินการยกย่องการบูรณาการ

แผนชุมชนระดับตำบลตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยการจัดประชุมนำผลการวิเคราะห์แผนชุมชนจากทุกหมู่บ้านมารวมกัน แล้วช่วยร่าง “แผนชุมชนระดับตำบล” ก่อนนำเสนอเวทีบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล เพื่อลดขั้นตอนการทำงาน และทำให้ผลงานมีคุณภาพเพราะได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรองมาก่อน

๑.๖ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ส่งเสริมและสนับสนุนคณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) ดำเนินการกำหนดและเตรียมดำเนินการประสานการจัดเวทีบูรณาการแผนฯ อาทิเช่น การกำหนดเวลาและสถานที่ดำเนินการจัดเวทีฯ และการมีหนังสือเชิญผู้เข้าร่วมเวทีตามแนวทางพระราชรัฐประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาควิชาการระดับตำบล และภาคเอกชน เป็นต้น

ระยะที่ ๒ ระหว่างดำเนินการ

๒.๑ แนะนำคณะกรรมการฯ/ทีมทำงานบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล

๒.๒ ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดเวทีบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล

๒.๓ ดำเนินการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบลที่มุ่งเน้นการสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชน โดยมีวิธีการ ดังนี้

๒.๓.๑ วิทยากรกระบวนการทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เข้าร่วมเวทีร่วมวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละหมู่บ้านวิเคราะห์สถานการณ์ตำบล เพื่อสังเคราะห์เป็นภาพรวมของตำบลด้วยเทคนิค SWOT หรือเทคนิคอื่นตามความเหมาะสม โดยนำแผนชุมชนทุกหมู่บ้าน/ทุกชุมชนในตำบลมาวิเคราะห์ร่วมกัน โดยใช้เวทีประชาคมช่วยกันค้นหาว่า ตำบลมีปัญหาอะไรบ้าง มากหรือน้อย จำเป็นเร่งด่วนต้องแก้ไขขนาดไหน อย่างไร เป็นปัญหาที่เกิดจากปัจจัยในชุมชนเอง หรือเกิดจากปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ในตำบล โดยนำข้อมูลทั้ง ๒ ประเภท มารวบรวมและประมวลผล ค้นหาศักยภาพของตำบล จากข้อมูลพื้นฐานของชุมชน และวิเคราะห์คุณภาพชีวิต รายรับ รายจ่าย เงินออม และหนี้สิน ในภาพรวมของตำบลจากข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน เช่น ข้อมูล จปฐ. ข้อมูล กชช.๒๓ และข้อมูลบัญชีครัวเรือน ฯลฯ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขในภาพรวมของตำบลร่วมกันอย่างมีเป้าหมาย

๒.๓.๒ นำข้อมูลทั่วไป และข้อมูลที่เจาะลึกแต่ละด้าน เช่น ทุนชุมชน ทั้งที่เป็นเงินและไม่ใช่งเงิน ธุรกิจชุมชน วัฒนธรรมชุมชน สุขภาพคน ฯลฯ ของแต่ละหมู่บ้าน/ชุมชนมารวบรวมเป็นข้อมูลระดับตำบล เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัด ของชุมชนให้มีความแม่นยำ ชัดเจน สามารถนำมากำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และทิศทางการพัฒนาชุมชนได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตำบล สำหรับการวางแผนแก้ไขปัญหาคือเพื่อบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

๑) วิเคราะห์ชุมชน โดยนำข้อมูลพื้นฐานของชุมชนและข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน มาวิเคราะห์ เพื่อให้รู้ว่าในตำบลมีทรัพยากรอะไรบ้างที่จะส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน หรือที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ชุมชนต้องการแก้ไข

๒) การค้นหา โอกาส และแนวทางแก้ไขปัญหา สามารถใช้ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือน วิเคราะห์คุณภาพชีวิตในมิติด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ด้านการเรียนรู้ ด้านสุขภาพ ฯลฯ มาเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในตำบล โดยนำมาบูรณาการและจัดทำเป็นโครงการต่างๆตามประเด็นที่เป็นปัญหาร่วม

๓) การกำหนดเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ เป็นการกำหนดทิศทางการพัฒนาตำบลซึ่งมีทิศทางระยะสั้น ระยะกลาง หรือ ระยะยาว โดยใช้ข้อมูลในการค้นหาปัญหา สาเหตุ ความจำเป็น ความต้องการจัดลำดับและประเมินตนเอง และนำมากำหนดเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ของตำบล

๔) การกำหนดรายละเอียดการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย การนำปัญหาที่ชุมชนส่วนใหญ่ได้รับความเดือดร้อนหรือผลกระทบในวงกว้าง มาเป็นประเด็นในการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล ฉะนั้นจะเห็นว่ากระบวนการแผน มีใช้การนำแผนของหมู่บ้าน/ชุมชน มารวมกันเท่านั้น

๕) จัดกลุ่มแผนงาน/โครงการ เพื่อแสวงหาแหล่งงบประมาณให้เหมาะสมกับแผนงาน/โครงการ ดังนั้น จึงต้องรู้ว่า แต่ละแผนงาน/โครงการ จะขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานใดหรือกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ เพื่อจะได้ประสานเชื่อมโยงกับผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยจัดกลุ่มแผนงาน/โครงการ เป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

➢ แผนงาน/โครงการที่ทำเองได้ เช่น การลดรายจ่ายในครัวเรือน ด้วยการปลูกผักสวนครัว ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น หรือลดต้นทุนการผลิต ด้วยการทำปุ๋ยหมัก เป็นต้น

➢ แผนที่ต้องทำร่วม เป็นแผนที่ต้องประสานขอรับความร่วมมือกับหลายภาคส่วนโดยมีการร่วมกันในด้านทรัพยากร คน หรือ เงิน เช่น โครงการดูแลสุขภาพชุมชน ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โครงการปลูกข้าวพันธุ์ดีร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอ ด้านการตลาดกับภาคเอกชนหรือบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัด เป็นต้น

➢ แผนที่ต้องขอรับการสนับสนุน เป็นแผนที่ต้องมีการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะปัญหาที่ส่งผลกระทบในวงกว้างและเป็นปัญหาร่วมกันหลายพื้นที่ หากสามารถจัดทำรายละเอียดต่างๆ ได้ครบถ้วน และสอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ เป้าหมาย/ตัวชี้วัด ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ชัดเจน แผนงาน/โครงการดังกล่าว ย่อมมีโอกาสได้รับการสนับสนุนสูงกว่า แผนงาน/โครงการที่ไม่ชัดเจน

๖) การจัดลำดับแผนงาน/โครงการ จัดโดยยึดหลักความสำคัญ ความจำเป็น หรือความสามารถในการแก้ไขปัญหาความต้องการของชุมชน ผ่านเวทีประชาคม โดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การอภิปรายถึงความสำคัญของโครงการ การใช้เสียงส่วนใหญ่จากการโหวตออกเสียงสนับสนุนในเวทีประชาคม หรือการประเมินข้อมูลด้วยตารางวิเคราะห์คะแนน ความสำคัญของแผนงาน/โครงการการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล จำเป็นต้องวิเคราะห์ ทั้งปัญหา/อุปสรรค และโอกาสที่จะเกิดขึ้นรอบด้าน ทั้งนี้ เพื่อให้ชุมชนสามารถแสวงหาความร่วมมือ และโอกาสในการขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ และสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงานที่ขอรับการสนับสนุนในทุกระดับ ฉะนั้นรูปแบบ การนำเสนอแผนงาน/โครงการก็ควรจะทำให้สอดคล้องกับแหล่งงบประมาณ โดยจัดทำเป็น แผนงาน/โครงการ ซึ่งครอบคลุมทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงและความสงบ และด้านบริหารจัดการ พร้อมทั้งกำหนดผู้รับผิดชอบประสานแผนฯ ของแต่ละด้านและให้มีแผนงาน/โครงการด้านการ ส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพทั้งในระดับครัวเรือนและระดับกลุ่มในภาพรวมของตำบลที่ชัดเจน

๗) การยกร่างแผนชุมชนระดับตำบลเพื่อขอความเห็นชอบคือ การจัดทำร่างแผนชุมชนระดับตำบลตามมติที่ประชุมของเวทีบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล เพื่อนำเข้าสู่เวทีประชาพิจารณ์ในระดับตำบลอีกครั้งเพื่อให้ความเห็นชอบ และประกาศใช้ต่อไป

๘) จัดทำรูปเล่มแผนชุมชนระดับตำบลฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๒ - ๔ เล่ม เพื่อส่งมอบให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (อบต./เทศบาลตำบล) เพื่อนำไปบรรจุ ในข้อบัญญัติงบประมาณ ส่งให้อำเภอเพื่อประสานการปฏิบัติเก็บไว้ที่ตำบลหรือที่ทำการของ คอช.ต. และอาจส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม ทั้งนี้ วิธีการส่งมอบควรกำหนด รูปแบบให้เป็นทางการ เช่น การยกทีมคณะทำงานไปส่งมอบในที่ประชุมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (อบต./เทศบาลตำบล) ที่ประชุมอำเภอ หรือส่งมอบโดยตรงกับผู้แทน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น โดยให้มีพยาน/สร้างความสำคัญในการส่งมอบ และให้คำนึงถึง แนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน

ระยะที่ ๓ หลังดำเนินการ

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์ประสานงาน องค์การชุมชนระดับอำเภอ (คอช.อ.) ส่งเสริมและสนับสนุนคณะกรรมการศูนย์ประสานงาน องค์การชุมชนระดับตำบล (คอช.ต.) ดำเนินการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินโครงการ การประเมินผลสำเร็จของโครงการและการประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าในการดำเนินการ อย่างต่อเนื่องทุกขั้นตอน เพื่อให้เกิดการรับรู้ทั้งแนวตั้ง แนวนราบ และคืนกลับสู่ชุมชน

●* **ประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) ส่งเสริมครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน**

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่ตั้งภาค จัดประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบงานสตรีของจังหวัดในภาค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค มีความรู้ ความเข้าใจการดำเนินงานสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถส่งเสริมองค์กรสตรีในการสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาสตรีและครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน

กลุ่มเป้าหมาย คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) ๔ ภาค

ระยะเวลา ดำเนินการไตรมาส ๑ และ ๓

(ตุลาคม – ธันวาคม ๒๕๖๑ และเมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๒)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

๑. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่ตั้งภาค (จังหวัดเชียงราย ชลบุรี ขอนแก่น และสตูล) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) และเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้รับผิดชอบงานสตรีของจังหวัดในภาค เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแนวทางการพัฒนาสตรี และการสนับสนุนการขับเคลื่อนครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่ตั้งภาค ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ในไตรมาส ๑ ระยะเวลาอย่างน้อย ๑ วัน โดยมีเนื้อหา ดังนี้

๑) การขับเคลื่อนครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านเป้าหมายสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ จำนวน ๑๔,๐๐๐ หมู่บ้าน ในพื้นที่ ๗๖ จังหวัด

๒) ดำเนินการตามบทบาทคณะกรรมการพัฒนาสตรีในการสนับสนุนการพัฒนาอาชีพของครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน และแนวทางการคัดเลือกครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง

๓) การเชื่อมโยงกับกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยสนับสนุนให้คณะกรรมการพัฒนาสตรี สมัครเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และการเขียนโครงการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อพัฒนาศักยภาพและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสตรี

๔) จัดทำแผนปฏิบัติการของคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค ประจำปี ๒๕๖๒

ครั้งที่ ๒ คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดที่ตั้งภาค ดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ในไตรมาส ๓ โดยมีเนื้อหา ดังนี้

๑) สรุปบทวนผลการดำเนินงานตามบทบาทของคณะกรรมการสตรี ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

๒) การคัดเลือกครัวเรือนสัมมาชีพตัวอย่างระดับภาค ๆ ละ ๓ ครัวเรือน

๒. คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค ดำเนินการติดตามสนับสนุนคณะกรรมการพัฒนา สตรีจังหวัดตามแผนปฏิบัติการฯ

๓. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่ตั้งภาค ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค พิจารณาคัดเลือกครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างระดับภาค ๆ ละ ๓ ครัวเรือน ตามแนวทาง และหลักเกณฑ์ที่กำหนด เพื่อเข้ารับการเชิดชูเกียรติในส่วนกลาง

๔. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่ตั้งภาค สรุปผลการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และรายงานผลพร้อมข้อมูลการจัดการความรู้ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง ระดับภาค ส่งให้กรมฯ ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒

กิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพของครัวเรือนสัมมาชีพ ชุมชนตัวอย่าง

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) พิจารณาคัดเลือกครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนด จังหวัดละ ๑ ครัวเรือน และส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง โดยสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

ระยะเวลา ไตรมาส ๓ : เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๒

ขั้นตอนการดำเนินงาน

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) ดำเนินการดังนี้

๑. พิจารณาคัดเลือกครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง ตามเกณฑ์การประเมิน ที่กำหนด จังหวัดละ ๑ ครัวเรือน

๒. ส่งเสริม สนับสนุนการประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง โดยสนับสนุนวัสดุ/อุปกรณ์ ประกอบอาชีพแก่ครัวเรือน จำนวน ๕,๐๐๐ บาท

ตัวชี้วัดกิจกรรม

๑. คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) มีแผนและจัดกิจกรรมตามแผนสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชนให้บรรลุเป้าหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด

๒. มีครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง จังหวัดละ ๑ ครัวเรือน

เกณฑ์ชี้วัดการบรรลุเป้าหมาย

การขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.)

ระดับจังหวัด

๑. คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ระดับจังหวัด

๒. มีแผนปฏิบัติการสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชนฯ ๑ แผน

๓. มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการฯ อย่างน้อย ๓ กิจกรรม

๔. มีการคัดเลือกครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง และสนับสนุนการประกอบอาชีพครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง จำนวน ๑ ครัวเรือน

๕. มีการจัดการความรู้ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างระดับจังหวัด และจัดทำเป็นเอกสารรูปเล่ม และเผยแพร่องค์ความรู้ได้ อย่างน้อย ๑ ครัวเรือน

ระดับอำเภอ

๑. คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.) ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ระดับอำเภอ

๒. มีแผนปฏิบัติการสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชนฯ ๑ แผน

๓. มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการฯ อย่างน้อย ๓ กิจกรรม

๔. ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนระดับอำเภอ สามารถส่งเสริมสนับสนุนครัวเรือนเป้าหมายสัมมาชีพชุมชนในพื้นที่อำเภอ ให้มีรายได้เพิ่มขึ้นได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓

๕. มีการจัดการความรู้ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างระดับอำเภอ และจัดทำเป็นเอกสารรูปเล่ม และเผยแพร่องค์ความรู้ได้ อย่างน้อย ๑ ครัวเรือน

ระดับตำบล

๑. คณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบล (กพสต.) ขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ระดับตำบล

๒. มีแผนปฏิบัติการสนับสนุนการสร้างสัมมาชีพชุมชนฯ ๑ แผน

๓. มีการดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการฯ อย่างน้อย ๓ กิจกรรม

๔. ทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนระดับตำบล สามารถส่งเสริมสนับสนุนครัวเรือนเป้าหมายสัมมาชีพชุมชน ให้มีรายได้เพิ่มขึ้น
๕. มีการจัดการความรู้ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างระดับตำบล และจัดทำเป็นเอกสารรูปเล่ม และเผยแพร่องค์ความรู้ได้ อย่างน้อย ๑ ครัวเรือน



ส่วนที่ ๔

ตัวอย่างสัมมาชีพชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชน ภายใต้ “โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยมุ่งยกระดับเศรษฐกิจฐานราก คือ “รายได้” ทำให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีความมั่นคงและยั่งยืน สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยการสร้างอาชีพ ผ่านกระบวนการ “สร้างสัมมาชีพชุมชน” มาตั้งแต่ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตามแนวคิด “ชาวบ้านสอนชาวบ้าน” ที่ เริ่มต้นด้วยการพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพ จากนั้นปราชญ์ชุมชนกลับไปสร้างทีมและจัดการฝึกอบรมอาชีพให้กับครัวเรือนที่ต้องการฝึกอาชีพในหมู่บ้าน ติดตาม และสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครัวเรือนที่เข้ารับการฝึกอาชีพสามารถปฏิบัติอาชีพได้จริง จนพัฒนาเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ให้กับครัวเรือนได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้ยังมีการรวมตัวกันของผู้แทนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเดียวกันเป็นกลุ่มอาชีพ ร่วมกันดำเนินกิจกรรมจนสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง “กลุ่มสัมมาชีพชุมชน” ต่อไปนี้



กลุ่มสัมมาชีพชุมชนบ้านชากมะหาด
บ้านชากมะหาด หมู่ที่ ๑ ตำบลบางบุตร อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

กลุ่มสัมมาชีพชุมชนบ้านชากมะหาด

บ้านชากมะหาด หมู่ที่ ๑ ตำบลบางบุตร อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง

การสร้างสัมมาชีพชุมชน ณ บ้านชากมะหาด แห่งนี้ เริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ คริวเรือนสัมมาชีพชุมชนร่วมกันวิเคราะห์อาชีพและเลือกฝึกอาชีพการทำไม้กวาด และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ มีคริวเรือนที่ขยายผลเพิ่มจากปี พ.ศ. ๒๕๖๐ อีกจำนวน ๒๖ คริวเรือน เลือกฝึกปฏิบัติอาชีพจักสาน โดยมีครูเล็ก นางวิไลวรรณ พรายเพชรปราชญ์ชุมชนด้านอาชีพซึ่งได้รับการอบรม หลักสูตร “วิทยากรผู้นำสัมมาชีพ” จากศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนชลบุรี แล้วกลับมาถ่ายทอดความรู้ให้กับทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนในหมู่บ้านอีก ๔ คน และร่วมกันฝึกอาชีพให้กับคริวเรือนเป้าหมาย รวมถึงร่วมเป็นทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

อาชีพจักสานผักตบชวา มาจากผลการวิเคราะห์อาชีพร่วมกันของคริวเรือนสัมมาชีพชุมชน และทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน มีที่มาจากการที่ชุมชนมีผักตบชวาอยู่ตามลำคลองจำนวนมาก ประกอบกับปราชญ์ชุมชน มีความสามารถด้านการจักสานจึงมีแนวคิดที่จะนำผักตบชวามาสานเป็นตะกร้า กระเช้าของขวัญ กระเป๋า หมวก รองเท้า และสายรัดกล่องผลไม้ ผลิตภัณฑ์จากสัมมาชีพชุมชน มีการจำหน่ายที่ตลาดประชารัฐ งานโอท็อปแฟคตอรี และตลาดนัดสัมมาชีพชุมชน และบริษัทประชารัฐรักสามัคคีจังหวัดระยองได้สั่งผลิตสายรัดกล่องทุเรียนจากชุมชนแห่งนี้ นอกจากนี้ปราชญ์ชุมชนมีการเรียนรู้อยู่เสมอโดยไปอบรมเพิ่มเติมเรื่องการสานผักตบชวาเพิ่มเติมที่จังหวัดนครปฐม เพื่อการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของตลาด

รายได้ที่เกิดจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์จักสานผักตบชวา สมาชิกกลุ่มมีรายได้แล้วประมาณ ๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่อชิ้นราคาตั้งแต่ ๕๐ - ๓๐๐ บาท และกลุ่มมีข้อตกลงกันว่า จะหักค่าใช้จ่ายเข้ากลุ่ม เช่น ตะกร้าใบใหญ่ราคา ๓๕๐ บาท หักเข้ากลุ่ม ๔๐ บาท และตะกร้าใบเล็กราคา ๒๕๐ บาท หักเข้ากลุ่ม ๒๐ บาท เพื่อนำมาบริหารจัดการและหมุนเวียนภายในกลุ่มต่อไป ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความยั่งยืนต่อการประกอบอาชีพในชุมชน





สัมมาชีพชุมชน “กลุ่มปลูกเมล่อนอินทรีย์”
บ้านวังกว้าง หมู่ที่ ๘ ตำบลป่าไร่ อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี

สัมมาชีพชุมชน “กลุ่มปลูกเมล่อนอินทรีย์” บ้านวังกว้าง หมู่ที่ ๕ ตำบลป่าไร่ อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี

บ้านวังกว้าง เป็นหมู่บ้านที่ผ่านกระบวนการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ ผ่านกระบวนการ พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางของกรมการพัฒนาชุมชน และเป็นพื้นที่หมู่บ้านเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ที่ ๑ ที่ได้รับการพัฒนาผ่านโครงการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแบบ ABC โดยกระทรวงมหาดไทย ทำให้หมู่บ้านแห่งนี้ ได้รับการพัฒนาครอบคลุมในทุก ๆ ด้าน เป็นหมู่บ้านที่มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพ ประชาชน ผู้นำชุมชนมีความรู้รักความสามัคคี และที่เห็นเด่นชัด คือ การพัฒนาครัวเรือนเป้าหมายผู้ที่มีรายได้น้อย ตลอดจนผู้ที่ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่ได้รับการพัฒนาด้านอาชีพ

ภายใต้โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มอาชีพ ตามหลัก ๕ ก และสามารถจดทะเบียนผู้ผลิตผู้ประกอบการ OTOP ชื่อว่า “กลุ่มปลูกเมล่อนอินทรีย์” ปัจจัยความสำเร็จคือ “คน” โดยใช้หลักการประชาธิปไตยและความรับผิดชอบร่วมกัน เริ่มจาก ๑) ประชาคมเพื่อห้ามตีรวนกันว่ากลุ่มจะดำเนินกิจกรรมใด ๒) ดำเนินการตามมติของกลุ่มและแผนการดำเนินงานที่ได้วางไว้ ๓) พัฒนาค้นโดยการเรียนรู้และศึกษาดูงาน ๔) มีแผนการพัฒนาผลผลิตและเพิ่มมูลค่าของสินค้า โดยการสร้างตราสัญลักษณ์ (Brand) และพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และ ๕) แผนการแปรรูปผลิตภัณฑ์สู่การเพิ่มมูลค่า

ปัจจุบัน ตลาดมีความต้องการ “เมล่อน” มาก ไม่เพียงจำหน่ายเฉพาะภายในพื้นที่หรือภายในจังหวัด แต่กลุ่มมีการจัดส่งเมล่อนจำหน่ายทั่วทั้งประเทศ โดยมีการสั่งซื้อผ่านทาง Social Network ในรอบ ๑ - ๒ เดือน จะมีการสั่งซื้อเฉลี่ยครั้งละ ๒๐๐ - ๓๐๐ ลูก โดยเฉลี่ยลูกละประมาณ ๑๑๐ บาท นอกจากนี้ ทางกลุ่มยังมีการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมด้วย อาทิ การปลูกแตงกวาญี่ปุ่น ฟักทองญี่ปุ่น ข้าวโพดฮอกไกโด เป็นต้น ทำให้ครัวเรือนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการประกอบสัมมาชีพ ประมาณ ๖๐๐ - ๑,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/เดือน

บ้านวังกว้าง แห่งนี้ จึงเป็นชุมชนแห่งความ “อยู่เย็น เป็นสุข” และสามารถต่อยอดความสำเร็จ ไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนได้ในอนาคต อันใกล้





กลุ่มสัมมาชีพแปรรูปอาหาร
บ้านหนองนางขวัญ หมู่ที่ ๙ ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

กลุ่มอาชีพสมาชิกชุมชน “แปรรูปอาหาร” (ปลาแดดเดียว) บ้านหนองนางขวัญ หมู่ที่ ๔ ตำบลเมืองเพีย อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น

การสร้างงานสมาชิกชุมชน ณ บ้านหนองนางขวัญ เริ่มดำเนินการ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งมีปราชญ์ชุมชนและครัวเรือนสมาชิกชุมชนร่วมกันวิเคราะห์หาปัญหาของชุมชน และศึกษาอาชีพที่จะทำให้เกิดรายได้ ในที่ประชุมได้ตกลงเลือกอาชีพที่เกี่ยวกับอาหารแปรรูป โดยมี นางโสภา เขยกลาง ซึ่งเป็นปราชญ์ที่มีความรู้ในเรื่องการแปรรูปอาหารหลายประเภท และยังเป็นปราชญ์ชุมชนที่ได้รับการเข้าอบรมหลักสูตร “วิทยากรผู้นำสมาชิก” จากศูนย์ ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี ได้นำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาถ่ายทอดให้กับที่วิทยากร สมาชิกชุมชนในหมู่บ้าน จำนวน ๔ ท่าน เพื่อร่วมกันให้ความรู้

จากผลการวิเคราะห์อาชีพร่วมกันของทีมวิทยากรและครัวเรือนสมาชิกชุมชน ส่วนใหญ่ชาวบ้านหนองนางขวัญมีการเลี้ยงปลาแบบบ่อดินในครัวเรือน ซึ่งมีการจำหน่าย ในรูปแบบพ่อค้ามารับซื้อในหมู่บ้าน เพื่อไปจำหน่ายต่อตลาดในอำเภอทำให้ราคาไม่คงที่ หลังจากที่ชุมชนได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมในการสร้างสมาชิกชุมชนและฝึกอาชีพของ ครัวเรือน จำนวน ๒๖ ครัวเรือน และมีปราชญ์ที่ความชำนาญในการแปรรูปอาหาร จึงได้เกิด แนวคิดที่จะพัฒนาการอาชีพให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายเพื่อเพิ่มรายได้ในชุมชน จึงได้ร่วม กลุ่มจัดตั้งกลุ่มอาชีพแปรรูปปลาแดดเดียว ของครัวเรือนสมาชิกชุมชน มีการจำหน่ายตลาด นัดในชุมชน ตลาดประชารัฐของอำเภอ

กลุ่มมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลาแดดเดียว ซึ่งมีรายได้ประมาณ ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน สินค้ามีการผลิตในช่วง (เดือนมกราคม – พฤษภาคม) ซึ่งผลิตภัณฑ์ต่อชิ้นมีราคา ตั้งแต่ ๖๐ บาท แล้วแต่ขนาดของตัวสินค้า และกลุ่มมีข้อตกลงร่วมกันในการหักค่าใช้จ่าย เข้ากลุ่มหลังจากที่กลุ่มมีรายได้ผลกำไรเกิดจากการจำหน่ายสินค้า โดยหักเข้ากลุ่ม ๓๐ % ให้สมาชิก ๕๐ % การบริหารจัดการของกลุ่ม ๒๐ % เพื่อนำไปไว้บริหารจัดการและเงินทุน หมุนเวียนภายในกลุ่มให้เกิดความยั่งยืน และต่อยอดในการพัฒนาเป็นสินค้า OTOP ต่อไป





กลุ่มสืมาชีพชุมชนหมูกระจัก
บ้านสันผักแคใหม่ หมู่ที่ ๑๔ ตำบลม่วงคำ อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

กลุ่มสัมมาชีพชุมชนหมู่กระจก “บ้านสันผักแคใหม่” หมู่ที่ 14 ตำบลม่วงคำ อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดเชียงราย

บ้านสันผักแคใหม่ เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เมื่อปี ๒๕๕๔ ในปี ๒๕๕๙ ได้ดำเนินการโครงการหมู่บ้านกึ่งอูฐ เพิ่มพูนน้ำใจ สร้างวิถีไทยสามัคคี และในปี ๒๕๖๐ เป็นหมู่บ้านเป้าหมายในการดำเนินการโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน และรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มอาชีพ “กลุ่มปุ๋ยหมักชีวภาพ” เนื่องจากหมู่บ้านสันผักแคใหม่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ และมองเห็นถึงปัญหาการใช้สารเคมีในการทำนา ที่จะส่งผลกระทบต่อตัวเอง ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม จึงหันมาใช้ปุ๋ยชีวภาพในการทำนา อีกทั้งกลุ่มฯ ยังได้พัฒนาทำปุ๋ยหมักจากผักตบชวา เพื่อใช้แทนปุ๋ยเคมี ซึ่งเป็นการลดต้นทุนการผลิตและลดใช้สารเคมีได้อีกทางหนึ่งด้วย

ในปี ๒๕๖๑ บ้านสันผักแคใหม่ ได้ดำเนินงานโครงการขยายผลการสร้างสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน ที่มีความต้องการและสนใจฝึกอาชีพตามโครงการฯ จำนวน ๒๖ คริวเรือน เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งกลุ่มเป้าหมายผู้แทนครัวเรือนเป็นผู้หญิง ต้องการฝึกอาชีพ คือ การทำหมูกระจก เนื่องด้วยกลุ่มแม่บ้านสันผักแคใหม่ได้ทำน้ำพริกจำหน่ายอยู่ก่อนแล้ว จึงมีแนวคิดในการต่อยอดกลุ่มเดิมเป็นการเพิ่มผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปจำหน่ายคู่กัน

รายได้ที่เกิดจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์การทำหมูกระจก ราคา กิโลกรัมละ ๓๐๐ บาท ทำให้กลุ่มมีรายได้ประมาณ ๑๒,๐๐๐ บาทต่อเดือน (ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่าย) กลุ่มมีข้อตกลงกันว่า การทำหมูกระจกแต่ละครั้งจะนำกำไรส่วนที่เหลือหลังจากหักค่าใช้จ่ายแล้ว คืนให้แก่สมาชิกที่มาร่วมกิจกรรมในแต่ละครั้ง โดยจะเพิ่มอีก ๑ ส่วนเพื่อหักเข้ากลุ่มไว้เป็นเงินทุนนำมาบริหารจัดการและหมุนเวียนภายในกลุ่มต่อไป

ด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ตลาดประชารัฐ ตลาดนัดสัมมาชีพชุมชน ตลาดในชุมชน และศูนย์สาธิตการตลาด นอกจากนี้ปราชญ์ชุมชนยังมีการประชาสัมพันธ์และขายสินค้าผ่านเฟซบุ๊ก อีกช่องทางหนึ่ง และมีการต่อยอดกิจกรรมโดยประสานความร่วมมือจากหน่วยงาน/โครงการต่าง ๆ เช่น เวทีที่ ๑ โครงการไทยนิยมยั่งยืน งบพัฒนาจังหวัด และงบประมาณจากสำนักงานเกษตรอำเภอมาเติมเต็มในด้านองค์ความรู้ งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ

Local Capital Happiness



กองทุนชุมชนเสริมสัมมาชีพ

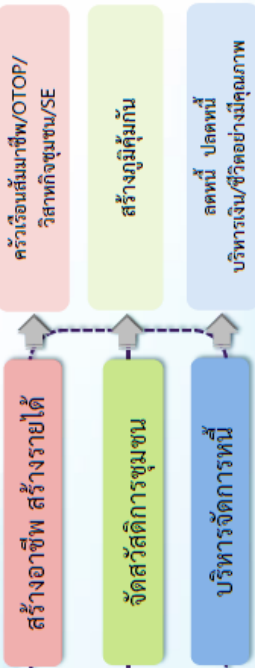
เป้าหมาย

- ✓ ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม
- ✓ เข้าถึงแหล่งทุน
- ✓ แก้หนี้สิ้นครัวเรือน
- ✓ ส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น (Local Economy)

- มีโครงการที่ดี
- มีคณะกรรมการที่ดี
- มีการบริหารเงินที่ดี
- มีการติดตามประเมินผล



กองทุน ที่อยู่ในชุมชน



“ ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ”

ภาคผนวก

- ☆ แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลที่มีวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน
- ☆ แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน
- ☆ แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลกลุ่มอาชีพที่จัดตั้งขึ้นตามแนวทางการสร้าง
สัมมาชีพชุมชน
- ☆ หลักเกณฑ์การประเมินครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๖๒
- ☆ แบบฟอร์มรูปเล่มแผนชุมชนระดับตำบล
- ☆ “การวิเคราะห์อาชีพ” กับการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง



แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน
 บ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล.....
 อำเภอ..... จังหวัด.....

จำนวนหมู่บ้าน ละ ๕ คน

ที่	ชื่อ-สกุล	บ้านเลขที่	อายุ	เบอร์โทรศัพท์	อาชีพหลัก	อาชีพที่ปราถณามีความเชี่ยวชาญ/ประสบความสำเร็จ (ระบุอาชีพ)	ประเภทอาชีพ (ระบุเลข) **๑	หมายเหตุ

แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน
 บ้าน..... หมู่ที่..... ตำบล.....
 อำเภอ..... จังหวัด.....

จำนวนหมู่บ้าน ละ ๒๐ ครัวเรือน (ครัวเรือนละ ๑ คน)

ที่	ชื่อ-สกุล	บ้านเลขที่	อายุ	อาชีพหลัก	รายได้เฉลี่ย (คน) จปฐ. ๒๕๖๑	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	อาชีพที่อบรม	ประเภทอาชีพที่อบรม (ระบุเลข)**๑	หมายเหตุ

****๑ ให้ระบุเลขลงในช่องประเภทอาชีพ**

- | | |
|--|-------------------------------|
| ๑๑ คือ ประเภท เกษตร : ปลูกพืช | ๓๑ คือ ประเภท ท่องเที่ยวชุมชน |
| ๑๒ คือ ประเภท เกษตร : เลี้ยงสัตว์ | ๔๑ คือ ประเภท บริการ |
| ๑๓ คือ ประเภท เกษตร : ประมง | ๕๑ คือ ประเภท อื่น ๆ |
| ๑๔ คือ ประเภท เกษตร : ผสมผสาน | |
| ๑๕ คือ ประเภท เกษตร : อื่น ๆ | |
| ๒๑ คือ ประเภท แปรรูป : อาหาร | |
| ๒๒ คือ ประเภท แปรรูป : เครื่องดื่ม | |
| ๒๓ คือ ประเภท แปรรูป : เครื่องแต่งกาย | |
| ๒๔ คือ ประเภท แปรรูป : ของใช้ เครื่องประดับ | |
| ๒๕ คือ ประเภท แปรรูป : สมุนไพรที่ไม่ใช่อาหาร | |

แบบฟอร์มทะเบียนข้อมูลกลุ่มอาชีพที่จัดตั้งขึ้นตามแนวทางสัมมาชีพชุมชน
จังหวัด

จำนวนกลุ่มอาชีพ.....กลุ่ม

ที่	ชื่อกลุ่ม	วันที่เดือนปีที่จดทะเบียน	หมู่บ้าน	ตำบล	อำเภอ	เบอร์โทรศัพท์	ระบอบอาชีพ/ผลิตภัณฑ์ตามกลุ่ม				หมายเหตุ
							ภาคการเกษตร	การแปรรูป (OTOP/SME)	การท่องเที่ยวชุมชน	อื่น ๆ	

ลงชื่อ.....พัฒนากรประจำตำบล
(.....)
วัน.....เดือน.....พ.ศ.

แบบฟอร์มแผนปฏิบัติการสร้างสัมมาชีพชุมชน

บ้าน.....หมู่ที่..... ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....

โครงการ/กิจกรรม	วัตถุประสงค์	ขั้นตอน/ วิธีการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	สถานที่ดำเนินการ	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ	ผู้รับผิดชอบ

หมายเหตุ : ใช้จัดทำตามโครงการเตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชน



หลักเกณฑ์การประเมินครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒

หลักเกณฑ์การประเมินครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง ๓ มี ๒ ไม่

๓ มี

๑. มีสัมมาชีพ

- ๑.๑ ครัวเรือนประสบผลสำเร็จในการประกอบสัมมาชีพสามารถเป็นแบบอย่างได้
- ๑.๒ ครัวเรือนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- ๑.๓ ครัวเรือนมีการออม

๒. มีความสัมพันธ์ที่ดี

- ๒.๑ สมาชิกในครัวเรือนมีวิถีชีวิตประชาธิปไตยและทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ
- ๒.๒ สมาชิกในครัวเรือนไม่มีการใช้ความรุนแรง
- ๒.๓ สมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่ม องค์กร ในชุมชนอย่างน้อย ๑ กลุ่ม/องค์กร

๓. มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม

- ๓.๑ มีป้ายครัวเรือนและจัดระเบียบบ้านให้สะอาดถูกสุขลักษณะ
- ๓.๒ มีการบริหารจัดการขยะอย่างเหมาะสมไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
- ๓.๓ มีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือสาธารณประโยชน์

๒ ไม่

๑. ไม่ติดยาเสพติด

- สมาชิกในครัวเรือนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอบายมุขอื่น ๆ

๒. ไม่มีหนี้นอกระบบ

- สมาชิกในครัวเรือนไม่มีการกู้ยืมเงินนอกระบบ และไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

เงื่อนไข

๑. พิจารณาคัดเลือกจากครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนในหมู่บ้านเป้าหมายสัมมาชีพชุมชน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ (จำนวน ๑๔,๐๐๐ หมู่บ้าน) ที่ผ่านการฝึกอบรมอาชีพ ในกิจกรรมสร้างสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน
๒. ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนต้องมีสตรีเป็นผู้มีบทบาทในการประกอบอาชีพด้วย

เกณฑ์ผ่านการประเมิน

- ครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง ๓ มี ๒ ไม่ครบทุกข้อ

ผู้ประเมินและวิธีการประเมิน

๑. ระดับอำเภอ

- คณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.) สนับสนุนการพัฒนาอาชีพของครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชน และเป็นแกนหลักในการคัดเลือกครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีอำเภอ (กพสอ.) พิจารณาคัดเลือกครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างตามเกณฑ์การประเมินอำเภอละ ๑ ครั้วเรือน
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ สรุปผลการคัดเลือกและรายงานจังหวัด

๒. ระดับจังหวัด

- คณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) สนับสนุนการพัฒนาอาชีพของครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชน และเป็นแกนหลักในการคัดเลือกครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด (กพสจ.) พิจารณาคัดเลือกครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างตามเกณฑ์การประเมิน จังหวัดละ ๑ ครั้วเรือน ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่ครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง จังหวัดละ ๕,๐๐๐ บาท
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด และคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัด จัดส่งข้อมูลครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างของจังหวัดให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่เป็นที่ตั้งของคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค (กพสภ.) เพื่อคัดเลือกเป็นครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างระดับภาค ๆ ละ ๓ ครั้วเรือน ภายในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒

๓. ระดับภาค

- คณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค ติดตามสนับสนุนคณะกรรมการพัฒนาสตรีจังหวัดในการส่งเสริมครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชน และการคัดเลือกครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่ตั้งภาค ร่วมกับคณะกรรมการพัฒนาสตรีภาค พิจารณาคัดเลือกครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่างระดับภาค ๆ ละ ๓ ครั้วเรือน เพื่อเข้ารับโล่รางวัลในส่วนกลาง
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดที่ตั้งภาค สรุปผลการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และรายงานผลพร้อมข้อมูลและภาพถ่ายกิจกรรมครั้วเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง ส่งกรมฯ ภายในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๒

แบบประเมินครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง ปี ๒๕๖๒

๑. ข้อมูลครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง

ชื่อ.....นามสกุล.....

เพศ.....อายุ.....ปี

ที่อยู่ปัจจุบัน เลขที่.....ซอย.....ถนน.....หมู่ที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

อาชีพ.....จำนวนบุคคลในครัวเรือน.....คน กลุ่ม/องค์กรที่เป็นสมาชิก.....

ด้านการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน (ตัวชี้วัด)	ผลการประเมิน
๑. มีสัมมาชีพ	๑.๑ ครัวเรือนประสบผลสำเร็จในการประกอบสัมมาชีพสามารถเป็นแบบอย่างได้	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
	๑.๒ ครัวเรือนมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
	๑.๓ ครัวเรือนมีการออม	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
๒. มีความสัมพันธ์ที่ดี	๒.๑ สมาชิกในครัวเรือนมีวิถีชีวิต ประชาธิปไตย และทำกิจกรรมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
	๒.๒ สมาชิกในครัวเรือนไม่มีการใช้ความรุนแรง	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
	๒.๓ สมาชิกในครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มองค์กรในชุมชนอย่างน้อย ๑ กลุ่ม/องค์กร	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน <input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
๓. มีสภาพแวดล้อมเหมาะสม	๓.๑ มีป้ายครัวเรือนและจัดระเบียบบ้านให้สะอาดถูกสุขลักษณะ	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
	๓.๒ มีการบริหารจัดการขยะอย่างเหมาะสมไม่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
	๓.๓ มีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือสาธารณประโยชน์	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
๔. ไม่ติดยาเสพติด	สมาชิกในครัวเรือนไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และอบายมุขอื่น ๆ	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน
๕. ไม่มีหนี้สินนอกระบบ	สมาชิกในครัวเรือนไม่มีการกู้ยืมเงินนอกระบบ และไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว	<input type="checkbox"/> ผ่าน <input type="checkbox"/> ไม่ผ่าน

ผลการประเมินผ่านจำนวน.....ด้านตัวชี้วัด
(ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชนตัวอย่าง ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินทั้ง ๓ มิติ ๒ ไม่ครบทุกข้อ)

(ลงชื่อ).....(ทีมสนับสนุนฯ ระดับจังหวัด)
(.....)
วัน.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....(ทีมสนับสนุนฯ ระดับจังหวัด)
(.....)
วัน.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....(ทีมสนับสนุนฯ ระดับจังหวัด)
(.....)
วัน.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ).....(ทีมสนับสนุนฯ ระดับจังหวัด)
(.....)
วัน.....เดือน.....พ.ศ.



แผนชุมชนระดับตำบล ประจำปี พ.ศ.

ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

แผนชุมชนระดับตำบล ประจำปี พ.ศ.

คำอธิบายเพิ่มเติม - การลงวันที่/เดือน นั้นขอให้ลงวันที่
จัดประชาคมเพื่อพิจารณาแผนชุมชนระดับตำบล แล้วมีมติ
เห็นชอบและรับรอง พร้อมประกาศใช้ กำหนดให้อยู่ในระหว่าง
เดือนมี.ค.-พ.ค. ของทุกปี (กรณีปี ๒๕๖๒ ให้อยู่ในภายใน
เดือนมกราคม) เสร็จแล้วลงลายมือของประธานศอช.ต.

ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

คณะกรรมการศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนตำบล.....ได้ประชุม
พิจารณาแผนชุมชนระดับตำบล มีมติเห็นชอบและรับรองแล้ว

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

(ลงชื่อ)

(.....)

ประธานคณะกรรมการ

ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนตำบล.....

คำนำ

การจัดแผนชุมชนระดับตำบลฉบับนี้ มีความสำคัญยิ่งต่อการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการจัดการตนเองของคนในตำบล ผ่านกลไกการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทุกหมู่บ้านในตำบล โดยมีภารกิจ รวบรวมข้อมูลความรู้ และสร้างกระบวนการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อร่วมกันกำหนดทิศทางพัฒนาหมู่บ้านเชื่อมโยงสู่ระดับตำบลที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการที่แท้จริง สามารถแก้ไขปัญหาที่หมู่บ้านและตำบลเผชิญร่วมกันอยู่ได้ รวมทั้งก่อเกิดการค้นหาคำกี่ยวจากทรัพยากรธรรมชาติ ฝีมือ ทักษะของคนในตำบล เพื่อแก้ไขปัญหาของตำบล ลดการพึ่งพาจากภายนอก เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้

สำหรับกระบวนการทบทวน และปรับปรุงแผนชุมชนระดับตำบลของตำบล ได้ก่อเกิดจากกลไกของศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล (ศอช.ต.) ที่เป็นการมีส่วนร่วมของผู้นำกลุ่ม/องค์การ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากทุกหมู่บ้าน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากส่วนราชการ/ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องภายใต้ทีมคณะทำงาน เพื่อร่วมกันบูรณาการปัญหาและความต้องการจากทุกหมู่บ้านเชื่อมโยงสู่ตำบล ผ่านเวทีประชาคมตำบลที่สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน จากข้อมูลที่ได้จากการจัดเก็บนำมาการวิเคราะห์ข้อมูลจนไปสู่การกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของหมู่บ้านเชื่อมโยงสู่ตำบล โดยกำหนดออกมา ๓ กลุ่มโครงการ/กิจกรรม คือ โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการได้เอง โครงการ/กิจกรรมที่ต้องดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานภายนอก และโครงการ/กิจกรรมที่ต้องขอรับการสนับสนุนจากภายนอก

ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบลหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนชุมชนระดับตำบลเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการ ประสานเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนพัฒนาอำเภอ จังหวัด/กลุ่มจังหวัด เพื่อการแก้ไขปัญหา และตอบสนองความต้องการของหมู่บ้าน และตำบลได้อย่างทั่วถึง และอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพึ่งพาตนเองได้ของชุมชนต่อไป

คำอธิบายเพิ่มเติม - คำนำที่ร่างขึ้นนี้
ตำบลสามารถนำไปปรับ แก้ไขเพื่อ
ความสอดคล้องกับตำบลได้ทั้งการลง
เดือนให้อยู่ระหว่างเดือนมีนาคม-
พฤษภาคม ของทุกปี (กรณีปี ๒๕๖๒
ให้อยู่ภายในเดือนมกราคม)

ศูนย์ประสานงานองค์การชุมชนระดับตำบล
 เดือน..... พ.ศ.

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของตำบล

ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

๒.๑ จุดอ่อน จุดแข็ง

๒.๒ โอกาส ภัยคุกคาม

๒.๓ วิสัยทัศน์ (ทิศทางการพัฒนาตำบล)

๒.๔ ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์

ส่วนที่ ๓ โครงการ/กิจกรรมการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล

๓.๑ โครงการ/กิจกรรม เรียงตามลำดับความสำคัญ

๓.๒ โครงการ/กิจกรรม แยกแต่ละด้าน

ส่วนที่ ๔ การทบทวนแผนชุมชนระดับตำบล

ส่วนที่ ๕ เรื่องอื่นๆ (ที่เห็นว่าสำคัญและควรบรรจุไว้ในเอกสารการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล)

ภาคผนวก



แผนชุมชนระดับตำบล

ตำบล.....

อำเภอ.....

จังหวัด.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของตำบล

๑. แผนที่ตำบล

คำอธิบายเพิ่มเติม - แผนที่ตำบลนั้น สามารถวาดขึ้นเอง หรือใช้คอมพิวเตอร์ช่วยทำขึ้นก็ได้ ตามความถนัดและรวดเร็ว แต่ต้องมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

๑. แสดงอาณาเขตติดต่อ (ทิศเหนือ ทิศใต้ ทิศตะวันออก ทิศตะวันตก)
๒. ถนนในหมู่บ้านสายหลัก (ลาดยาง คอนกรีต ลูกรัง ดิน)
๓. แหล่งน้ำธรรมชาติ (แม่น้ำ ห้วย หนอง คลอง บึง สระ)
๔. แหล่งน้ำประปา บ่อบาดาลสาธารณะ
๕. สถานที่ราชการ (วัด โรงเรียน สถานีอนามัย ป้อมตำรวจ ศูนย์เด็กฯ มัสยิด หอกระจายข่าว ศาลาหมู่บ้าน ศูนย์เรียนรู้ชุมชน/ศูนย์รวบรวมข้อมูลหมู่บ้าน)
๖. ที่ทำการกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.

๒. ประวัติความเป็นมาของตำบล

๓. พื้นที่ทั้งหมดไร่ หรือ ตารางกิโลเมตร

๔. อาณาเขต

ตำบล.....ตั้งอยู่ในอำเภอ..... จังหวัด.....ห่างจากอำเภอ.....
ไปทางทิศ.....กิโลเมตร ห่างจากจังหวัด.....ไปทางทิศ
.....กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ.....
ทิศใต้	ติดต่อกับ.....
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ.....
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ.....

๕. ลักษณะภูมิประเทศ

.....

๖. จำนวนประชากรรวมทั้งสิ้น.....คน แยกเป็น ชาย.....คน หญิง.....คน
- ๖.๑ ผู้สูงอายุ (อายุ ๖๐ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป) รวมทั้งสิ้น.....คน แยกเป็น
ชาย.....คนหญิง.....คน
- ๖.๒ คนพิการ รวมทั้งสิ้น.....คน แยกเป็น ชาย.....คน หญิง.....คน

๗. จำนวนครัวเรือน ครัวเรือน

๘. การประกอบอาชีพ

๘.๑ อาชีพหลักของครัวเรือน

- | | |
|------------------|---------------------|
| ๘.๑.๑ อาชีพ..... | จำนวน.....ครัวเรือน |
| ๘.๑.๒ อาชีพ..... | จำนวน.....ครัวเรือน |
| ๘.๑.๓ อาชีพ..... | จำนวน.....ครัวเรือน |
| ๘.๑.๔ อาชีพ..... | จำนวน.....ครัวเรือน |

๘.๒ อาชีพเสริมหรืออาชีพรอง

- | | |
|------------------|---------------------|
| ๘.๒.๑ อาชีพ..... | จำนวน.....ครัวเรือน |
| ๘.๒.๒ อาชีพ..... | จำนวน.....ครัวเรือน |
| ๘.๒.๓ อาชีพ..... | จำนวน.....ครัวเรือน |
| ๘.๒.๔ อาชีพ..... | จำนวน.....ครัวเรือน |

๙. ผู้ว่างงาน จำนวน.....คน แยกเป็น

- | | |
|----------------------------|--------------|
| ๙.๑ กลุ่มอายุ ๑๓ - ๑๘ ปี | จำนวน.....คน |
| ๙.๒ กลุ่มอายุ ๑๙ - ๒๔ ปี | จำนวน.....คน |
| ๙.๓ กลุ่มอายุ ๒๕ ปี ขึ้นไป | จำนวน.....คน |

๑๐. ตำบลมีรายได้.....บาท/ปี รายจ่าย.....บาท/ปี
มีหนี้สิน.....บาท/ปี

๑๑. รายได้เฉลี่ยของประชากร (ตามเกณฑ์ จปฐ. ปี....) จำนวน.....บาท/คน/ปี
ครัวเรือนยากจน (รายได้ไม่ถึง ๓๐,๐๐๐ บาท คน/ปี) ปี....
จำนวน..... ครัวเรือน

๑๒. จำนวนกลุ่มกิจกรรม / อาชีพ มีจำนวน.....กลุ่ม ดังนี้

๑๒.๑ ชื่อกลุ่มกิจกรรม / อาชีพ	จำนวนสมาชิก.....คน
๑๒.๒ ชื่อกลุ่มกิจกรรม / อาชีพ	จำนวนสมาชิก.....คน
๑๒.๓ ชื่อกลุ่มกิจกรรม / อาชีพ	จำนวนสมาชิก.....คน
๑๒.๔ ชื่อกลุ่มกิจกรรม / อาชีพ	จำนวนสมาชิก.....คน



๑๓. กองทุนในตำบล มีจำนวน.....กองทุน ดังนี้

- ๑๓.๑ ชื่อกองทุน..... มีจำนวน.....กองทุน
มีงบประมาณรวม.....บาท
- ๑๓.๒ ชื่อกองทุน.....มีจำนวน.....กองทุน
มีงบประมาณรวม.....บาท
- ๑๓.๓ ชื่อกองทุน.....มีจำนวน.....กองทุน
มีงบประมาณรวม.....บาท
- ๑๓.๔ ชื่อกองทุน.....มีจำนวน.....กองทุน
มีงบประมาณรวม.....บาท

๑๔. ข้อมูลความต้องการพัฒนาฝีมือแรงงานของประชาชน

- ๑๔.๑ ชื่อกิจกรรม/อาชีพ.....จำนวน.....คน
- ๑๔.๒ ชื่อกิจกรรม/อาชีพ.....จำนวน.....คน
- ๑๔.๓ ชื่อกิจกรรม/อาชีพ.....จำนวน.....คน
- ๑๔.๔ ชื่อกิจกรรม/อาชีพ.....จำนวน.....คน

คำอธิบายเพิ่มเติม - การกรอกข้อมูลความต้องการพัฒนาฝีมือแรงงานของประชาชนนั้น ยกตัวอย่างเช่น ประชาชนในตำบลต้องการการฝึกอาชีพตัดผม ทำขนม และอาชีพช่างต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งผู้นำชุมชนต้องสำรวจสอบถามความต้องการของประชาชนในหมู่บ้าน

ตั้งแต่ข้อ ๑๕ เป็นต้นไป อยู่ในส่วนข้อมูลอื่น ๆ ที่ตำบลเห็นสมควรเพิ่มเติม

๑๕. ข้อมูลคมนาคม/สาธารณูปโภค

๑๕.๑ การเดินทางเข้าตำบล

คำอธิบายเพิ่มเติม - การกรอกข้อมูลการเดินทางเข้าหมู่บ้านนั้น ยกตัวอย่างเช่น จากอำเภอ.....ใช้ทางหลวง (สาย.....) ระยะ กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข ระยะประมาณ กิโลเมตร แยกขวาลงถนนลูกรัง ระยะทาง กิโลเมตร ถึงตำบล เป็นต้น

๑๕.๒ สาธารณูปโภค

คำอธิบายเพิ่มเติม - การกรอกข้อมูลสาธารณูปโภค นั้น ยกตัวอย่าง

- มีไฟฟ้าครบทุกครัวเรือน
- โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน..... แห่ง
- ประปาหมู่บ้าน จำนวน..... แห่ง
- ที่อ่านหนังสือ จำนวน..... แห่ง
- ศาลาประชาคม จำนวน..... แห่ง
- ป้อมตำรวจ จำนวน..... แห่ง

เป็นต้น

๑๕.๓ แหล่งน้ำ

คำอธิบายเพิ่มเติม - การกรอกข้อมูลแหล่งน้ำ นั้น ยกตัวอย่าง

แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

- ลำห้วย จำนวน..... แห่ง
- คลอง จำนวน..... แห่ง
- สระ จำนวน..... แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นในหมู่บ้าน

- บ่อบาดาล จำนวน..... แห่ง
- สระน้ำ จำนวน..... แห่ง

เป็นต้น

ส่วนที่ ๒ การวิเคราะห์ข้อมูล

๒.๑ การวิเคราะห์ปัจจัยภายในหรือสภาพแวดล้อมภายใน จะทำให้ตำบลทราบถึงความสามารถหรือความเป็นตัวตนของตำบล

(๑) จุดอ่อน คือ ลักษณะหรือข้อด้อยของตำบลเมื่อเทียบกับตำบลอื่น

(๑.๑)

(๑.๒)

(๑.๓)



(๒) จุดแข็ง คือ ศักยภาพความสามารถหรือข้อเด่นของตำบลเมื่อเทียบกับตำบลอื่น

(๒.๑)

(๒.๒)

(๒.๓)

คำอธิบายเพิ่มเติม- ตำบลสามารถวิเคราะห์จุดอ่อน/จุดแข็ง

โดยระบุแยกออกเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้

- ด้านเศรษฐกิจ
- ด้านสังคม (เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม)
- ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย
- ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

๒.๒ การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก หรือสภาพแวดล้อมภายนอก จะทำให้ตำบลทราบถึงโอกาสและอุปสรรคการทำงานของตำบล

(๑) โอกาส

(๑.๑)

(๑.๒)

(๑.๓)

(๒) อุปสรรค

(๒.๑)

(๒.๒)

(๒.๓)

การค้นหาศักยภาพกำหนดตำแหน่งหรือจุดยืนทางยุทธศาสตร์ของตำบล (positioning) (เพื่อประมวลจุดแข็ง โอกาส ศักยภาพ นำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์หรือความฝัน Dream ของตำบล)

การค้นหาคความพร้อม ความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ของพื้นที่ตำบลนั้น ๆ พิจารณาจากความเป็นภูมิปัญญาหรือคุณค่าของท้องถิ่น เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในวงกว้าง (หรือเป็นเส้นเลือดใหญ่ของชุมชน) ก่อให้เกิดรายได้มากพอสมควร และจะต้องไม่เริ่มจากศูนย์ นำศักยภาพที่มีในพื้นที่มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า

๒.๓ วิสัยทัศน์ (ทิศทางการพัฒนา)

(วิสัยทัศน์ คือ ความต้องการหรือสิ่งสะท้อนถึงทิศทางของการพัฒนาตำบลในอนาคต/ ภาพในอนาคตของตำบล ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงทิศทางที่ตำบลต้องการจะมุ่งไปในอนาคต โดยอาศัยการวิเคราะห์จากความรู้ ความสามารถ หรือสิ่งที่มีอยู่ในตำบลเพื่อกำหนด สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต จุดมุ่งหมายสำคัญของการกำหนดวิสัยทัศน์ เพื่อกระตุ้นให้เกิด การร่วมแรงร่วมใจกันในการพัฒนาตำบล)

ตัวอย่างวิสัยทัศน์ :

- เป็นตำบลปลอดภัยเสถียร พึ่งพาตนเองตามวิถีพอเพียง
- หมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์/ เชิงวัฒนธรรม/ เชิงวิถีเกษตรอินทรีย์

๒.๔ ยุทธศาสตร์ ประเด็นยุทธศาสตร์ หรือ การการทำความฝันให้ชัด

(ยุทธศาสตร์ คือ แผนและนโยบายในการทำงานของตำบลให้เป็นไปเพื่อบรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ ตัวอย่างยุทธศาสตร์ :

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันปัญหาเสถียร
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

ทั้งนี้ การเขียนประเด็นยุทธศาสตร์ ควรใช้ข้อความหลักสำคัญไม่ต้องอธิบายรายละเอียด)

๒.๕ กลยุทธ์

(กลยุทธ์ คือ หลัก วิธีการ และแนวทางในการปฏิบัติตามประเด็นยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่ จุดมุ่งหมายตามวิสัยทัศน์)

ตัวอย่างกลยุทธ์ :

- ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันปัญหาเสถียร
 - กลยุทธ์ ๑ การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว
 - กลยุทธ์ ๒ การป้องกันปัญหาเสถียร (ภายใน/นอกตำบล)



๒.๖ การวิเคราะห์ปัญหาของตำบล

ลำดับความสำคัญของปัญหา	ชื่อปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ข้อมูลบ่งชี้สภาพ ขนาด และ ความรุนแรงของปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา

ตัวอย่างการวิเคราะห์ปัญหาของตำบล

ลำดับความสำคัญของปัญหา	ชื่อปัญหา	สาเหตุของปัญหา	ข้อมูลบ่งชี้สภาพ ขนาด และ ความรุนแรงของปัญหา	แนวทางการแก้ไขปัญหา
๑	ปัญหาความยากจน	<ul style="list-style-type: none"> - ผลผลิตราคาตกต่ำ - ไม่มีอาชีพเสริม - ไม่มีการจัดบัญชีครัวเรือน 	<ul style="list-style-type: none"> - ตกเกณฑ์ จปฐ. ข้อ ๒๓ คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าคนละ ๓๐,๐๐๐ บาท ต่อปี ๙๐ ครัว. - ตกเกณฑ์ จปฐ. ข้อ ๒๔ ครัวเรือนไม่มีการออมเงิน - ครัวเรือนเป็นหนี้ในระบบ ร้อยละ ๗๕ 	

ส่วนที่ ๓ โครงการ/กิจกรรมการบูรณาการแผนชุมชนระดับตำบล

๓.๑ โครงการ/กิจกรรม เรียงตามลำดับความสำคัญ (รวมทุกด้าน)

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	งบประมาณ	เป้าหมาย	ประเภทของแผนด้านต่าง ๆ (ระบุ ✓)					วิธีการดำเนินการ (ระบุ ✓)				
				ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม	ด้านทรัพยากร	ด้านความมั่นคง	ด้านกบวิสาหกิจ	ทำเอง	ทำร่วม	หน่วยงานอื่นทำให้		
คำอธิบายเพิ่มเติม - รูปแบบหรือตารางการนำเสนอสามารถปรับให้สอดคล้องกับหน่วยงานแหล่งงบประมาณ เน้นตามรูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือตามประเด็นยุทธศาสตร์พัฒนาอำเภอ/จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ													
คำอธิบายเพิ่มเติม - โครงการรวมทุกด้านเรียงตามลำดับความสำคัญตรงนี้ ให้กรอกข้อมูลโครงการ/กิจกรรมทุกโครงการในลักษณะการบูรณาการ ชื่อ/งบประมาณ ระบุพื้นที่เป้าหมายที่ดำเนินการรวมไว้ในช่องเดียวกัน ทั้งที่หมู่บ้านทำเอง/หน่วยงานราชการ เช่น อบต./ปกครอง/พัฒนาชุมชน/เกษตร/สาธารณสุข ฯลฯ ให้การสนับสนุน และโครงการที่หมู่บ้านทำร่วมกับหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานอื่น ๆ โดยเมื่อกรอกข้อมูลโครงการ/กิจกรรมตารางรวมทุกโครงการให้แล้วเสร็จ โดยตารางต่อ ๆ ไป เป็นการแยกโครงการตามด้านต่าง ๆ ก็สามารถคัดลอกโครงการจากตารางรวมทุกด้านนี้ไปวางตามแต่ละด้านได้เลย ไม่ต้องพิมพ์ใหม่ แล้วจึงจัดทำข้อมูลส่วนอื่น ๆ ให้ครบถ้วน													

๓.๒ โครงการ/กิจกรรม แยกตามด้าน

๑. ด้านเศรษฐกิจ

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	งบประมาณ	เป้าหมาย/ ระยะเวลา ดำเนินการ	รายละเอียด/ วิธีดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ (ระบุ ✓)			หมายเหตุ (หน่วย ดำเนินการ งาน)
					ทำเอง	ทำร่วม	หน่วยงาน อื่นทำให้	
คำอธิบายเพิ่มเติม - ควรแยกโครงการ/แผนงานที่เป็นการสร้างสัมมาชีพชุมชนไว้ในกลุ่มเดียวกันให้ชัดเจน								



๒. ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	งบประมาณ	เป้าหมาย/ ระยะเวลา ดำเนินการ	รายละเอียด/ วิธีดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ (ระบุ ✓)			หมายเหตุ (หน่วย ดำเนินงาน)
					ทำเอง	ทำร่วม	หน่วยงาน อื่นทำให้	

๓. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	งบประมาณ	เป้าหมาย/ ระยะเวลา ดำเนินการ	รายละเอียด/ วิธีดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ (ระบุ ✓)			หมายเหตุ (หน่วย ดำเนินงาน)
					ทำเอง	ทำร่วม	หน่วยงาน อื่นทำให้	

๔. ด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	งบประมาณ	เป้าหมาย/ ระยะเวลา ดำเนินการ	รายละเอียด/ วิธีดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ (ระบุ ✓)			หมายเหตุ (หน่วย ดำเนินงาน)
					ทำเอง	ทำร่วม	หน่วยงานอื่น ทำให้	

๕. ด้านบริหารจัดการ

ลำดับที่	ชื่อโครงการ	งบประมาณ	เป้าหมาย/ ระยะเวลา ดำเนินการ	รายละเอียด/ วิธีดำเนินการ	วิธีการดำเนินการ (ระบุ ✓)			หมายเหตุ (หน่วย ดำเนินงาน)
					ทำเอง	ทำร่วม	หน่วยงานอื่นทำ ให้	

ส่วนที่ ๔ การทบทวนแผนชุมชนระดับตำบล

(ให้ตำบลมีการทบทวนแผนชุมชนระดับตำบลเป็นประจำ อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง เพื่อให้แผนชุมชนระดับตำบลเป็นปัจจุบันและมีข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง)

วัน/เดือน/ปี	ทบทวนครั้งที่	มติที่ประชุม	จำนวนผู้เข้าร่วมประชุม	หมายเหตุ
<p>คำอธิบายเพิ่มเติม - การทบทวนแผนฯ นั้น แบ่งออกได้เป็น ๒ ครั้งสำคัญ คือ</p> <p>๑) ทบทวนครั้งที่ ๑ (ระหว่างเดือน มี.ค-พ.ค. ของทุกปี) (กรณีปี ๒๕๖๒ ให้อยู่ในภายในเดือน ธันวาคม)</p> <p>ประชุมประชาคมตำบลเพื่อพิจารณาร่างแผนชุมชนระดับตำบลตามที่ คณะกรรมการศอช.จัดทำขึ้น</p> <p>๒) ทบทวนครั้งที่ ๒ (เดือน พ.ค. ของทุกปี) (กรณีปี ๒๕๖๒ ให้อยู่ในภายในเดือนมกราคม)</p>				



ภาคผนวก

คำอธิบายเพิ่มเติม-สำหรับภาคผนวกให้แนบเอกสารดังนี้

- บันทึกรายงานการประชุม
- รายละเอียดโครงการ/กิจกรรม (เต็มรูปแบบ)
อาจเลือกจัดทำเฉพาะโครงการอันดับที่ ๑-๕
- สรุปข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๑ /ข้อมูล กชช.๒ค ปี ๒๕๖๐
- ภาพกิจกรรม
- อื่นๆ ตามความเหมาะสม

“การวิเคราะห์อาชีพ” กับ การสร้างสัมมาชีพชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

.....

สัมมาชีพ : สร้างอาชีพ สร้างรายได้ สวัสดิ์ชีวิตที่ยั่งยืน

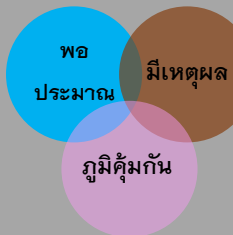
วิเคราะห์ตนเอง

- ☛ ความสนใจ ความชอบ
- ☛ ความรู้ ความสามารถ ความถนัด
- ☛ คุณลักษณะที่สอดคล้องกับอาชีพ
- ☛ ความพร้อม (เวลา เงินทุน)

วิเคราะห์อาชีพ

- ☛ สถานการณ์ของอาชีพ
 - # ทิศทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ
 - # แผนพัฒนาจังหวัด/อำเภอ/ท้องถิ่น
- ☛ การตลาด ๔P
- ☛ ศักยภาพชุมชน
 - # ภูมิปัญญา
 - # แหล่งเรียนรู้/ปราชญ์ด้านอาชีพ
 - # วัตถุดิบ
 - # แหล่งทุน (ในชุมชน)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ทางสายกลาง)



นำไปสู่

เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม/วัฒนธรรม
สมดุล/พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

⇒ การวิเคราะห์ตนเอง

ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพใดอาชีพหนึ่งที่น่าจะเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลัก ควรจะต้องมีการพิจารณาอย่างลึกซึ้งเพื่อให้รู้ว่าอาชีพใดจะมีความเหมาะสมสามารถประกอบเป็นอาชีพที่มีความยั่งยืน สร้างรายได้ให้ครอบครัว การตัดสินใจเลือกอาชีพจึงควรคำนึงถึงหลัก ดังต่อไปนี้

▶ **ความสนใจ ความชอบ ความต้องการ** พิจารณาว่าตนเองมีความสนใจ ความชอบ ความต้องการที่จะประกอบอาชีพใดบ้าง

▶ **ความรู้ ความสามารถ ความถนัด** พิจารณาว่าอาชีพที่สนใจนั้นจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ความถนัด ทักษะอย่างไร ถ้ายังไม่มีหรือยังขาดอยู่จะสามารถหาความรู้ หรือทักษะเพิ่มเติมได้อย่างไร หรือจะแก้ปัญหาโดยหาผู้ร่วมงานที่มีความรู้ นั้น ๆ ได้หรือไม่ อย่างไร

▶ **คุณลักษณะที่พึงมี** ในการประกอบอาชีพที่สนใจ เนื่องจากคุณลักษณะนิสัยที่จำเป็นสำหรับผู้ประกอบการในแต่ละอาชีพจะมีความแตกต่างกัน เช่น ผู้ประกอบอาชีพผลิตสินค้าหรือจำหน่ายสินค้า ควรเป็นผู้มีนิสัยกล้าได้กล้าเสีย มีความอดทน มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ รู้ความต้องการของตลาด รู้กลยุทธ์การแข่งขันด้านตลาดผู้ประกอบการด้านบริการ ควรเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความยิ้มแย้มแจ่มใสชอบให้บริการผู้อื่น ๆ อดทน อดกลั้น เป็นต้น เป็นการพิจารณาว่าตนเองเหมาะสมกับการประกอบอาชีพใด หรือเหมาะสมกับการทำหน้าที่ใด

▶ **ความพร้อม** ในการประกอบอาชีพ เป็นอาชีพที่สามารถดำเนินการได้โดยมีเงื่อนไขน้อย เช่น เงินทุน เวลา วัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบหลัก เป็นต้น

⇒ การวิเคราะห์อาชีพ

หลังจากการวิเคราะห์ตนเองทำให้รู้จักตนเองดีแล้ว ขั้นตอนต่อไปจะต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับงานอาชีพ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ

การวิเคราะห์สถานการณ์

คือ การพยายามทำความเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมของการดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ปัจจัยสำคัญ ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์การแข่งขันความน่าสนใจโดยรวม ตลอดจนความสามารถในการทำกำไร และความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ ดังนั้นการวิเคราะห์สถานการณ์จึงเป็นงานอันดับแรกที่สำคัญที่ผู้ประกอบการควรกระทำ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดทิศทาง กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงาน การวิเคราะห์สถานการณ์หรือเรียกอย่างย่อ ๆ ว่า SWOT ANALYSIS

๑. การวิเคราะห์ปัจจัยภายใน หมายถึง การตรวจสอบความสามารถและความพร้อมด้านต่าง ๆ มุ่งเน้นการวิเคราะห์ในส่วนที่เป็น จุดแข็ง (Strengths) และ จุดอ่อน (Weaknesses) ของกิจการ

๒. การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก หมายถึง การประเมินสภาพแวดล้อมในการดำเนินธุรกิจที่ผู้ประกอบการไม่สามารถควบคุมหรือเปลี่ยนแปลงได้ มีผลกระทบต่อการค้าดำเนินธุรกิจเป็นไปในลักษณะที่เป็นโอกาส (Opportunities) หรือ อุปสรรค (Threats) ด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเมืองเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี กฎหมาย สิ่งแวดล้อม เช่น นโยบายด้านเศรษฐกิจ/สังคมของประเทศ แผนพัฒนาจังหวัด/อำเภอ/ท้องถิ่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

วิเคราะห์การตลาด

การตลาด (Marketing) คือ กระบวนการของการสื่อสารคุณค่าของผลิตภัณฑ์หรือบริการไปยังลูกค้า เป็นกระบวนการทางธุรกิจที่ทำให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ และในขณะเดียวกันกลุ่มผู้ประกอบการก็สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืน

หลักการตลาด 4P หรือเรียกอีกอย่างว่า ส่วนผสมทางการตลาด ดังนี้

๑. *ผลิตภัณฑ์ (Product)* คือ สินค้าหรือบริการที่จะเสนอให้กับลูกค้า ตรงตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย/ลูกค้าหรือไม่ คุณภาพของสินค้า รูปแบบผลิตภัณฑ์มีความทันสมัย และสามารถเปรียบเทียบกับคู่แข่งขั้นได้หรือไม่

๒. *ราคา (Price)* การตั้งราคาขายที่สามารถดึงดูดความสนใจของลูกค้าได้ สามารถต่อสู้กับคู่แข่งขั้นได้ในธุรกิจประเภทเดียวกันได้

๓. *ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)* คือ การนำสินค้าไปให้ถึงมือของลูกค้า โดยยึดหลักความมีประสิทธิภาพ ความถูกต้อง ความปลอดภัย และความรวดเร็ว วิธีขายหรือกระจายสินค้าที่สามารถทำให้เกิดผลกำไรมากที่สุด ต้องกระจายสินค้าให้ตรงกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด

ตัวอย่าง ช่องทางการตลาด เช่น ร้านค้าชุมชน ตลาดนัดในชุมชน พ่อค้าคนกลาง ร้านค้าประชารัฐ ร้านจำหน่ายสินค้า ต่าง ๆ เช่น ร้านส่งผลิตภัณฑ์ ร้านวัสดุก่อสร้าง ศูนย์สาธิตการตลาด ร้าน OTOP ร้านอาหาร วัด ตลาดท้องถิ่น (ตลาด ๔ ร) โรงเรียน โรงพยาบาล โรงแรม (รีสอร์ท) หน่วยงานราชการ เช่น เทศบาล บริษัทเอกชน/ สถาบันบริการน้ำมัน และตลาดออนไลน์

๔. *การส่งเสริมการตลาด (Promotion)* หัวใจสำคัญของการส่งเสริมการตลาด คือการหาวิธีให้สามารถขายสินค้าหรือบริการให้ได้มากที่สุด

แผนการตลาด คือ การกำหนดทิศทางและแนวทางในการทุ่มเทความพยายามทางการตลาด ตลอดจนกลไกในการตรวจสอบและประเมินผลกิจกรรมการตลาดไว้ล่วงหน้า ดังนั้น การวางแผนการตลาด จึงเป็นการกำหนดกลยุทธ์และวิธีในการดำเนินกิจกรรมทางการตลาด



เพื่อให้กิจการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มุ่งหวัง โดยคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรทางการตลาดให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการตอบรับกับความเป็นไปและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในดำเนินธุรกิจทั้งภายนอกและภายใน

การวางแผนการตลาด ต้องตอบคำถามหลัก ๆ ให้กับผู้ประกอบการอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

๑. เป้าหมายทางการตลาดที่ต้องทำให้ได้ในระยะเวลาของแผนคือเรื่องอะไรบ้าง
๒. ใครคือลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย ทั้งกลุ่มเป้าหมายหลักและกลุ่มเป้าหมายรอง
๓. จะนำเสนอสินค้า/บริการอะไรให้กลุ่มเป้าหมาย ในราคาเท่าใด และด้วยวิธีการใด
๔. จะสร้างและรักษาความพึงพอใจให้กับกลุ่มเป้าหมายเหล่านั้นได้ด้วยวิธีการใดบ้าง
๕. ถ้าสถานการณ์ไม่เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ จะปรับตัวหรือแก้ไขอย่างไรในการตอบคำถามดังกล่าวข้างต้น ผู้ผลิต/ผู้ประกอบการจำเป็นต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และวิจารณญาณที่ดี ในการกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์ และวิธีการทางการตลาด สำหรับกิจการตามองค์ประกอบที่สำคัญของแผนการตลาด

วิเคราะห์ศักยภาพชุมชน

เป็นการตรวจสอบและประเมินข้อมูลแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่มีผลส่งเสริมสนับสนุน การประกอบอาชีพหรือดำเนินกิจการให้มีโอกาสประสบความสำเร็จได้ เช่น องค์กรความรู้ ภูมิปัญญา ผู้เชี่ยวชาญหรือแหล่งเรียนรู้ กำลังการผลิต วัตถุดิบ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ แหล่งทุนในชุมชน เป็นต้น

➔ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบสัมมาชีพ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่เหมาะสมสำหรับประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ด้วยการยึดหลัก “ทางสายกลาง” ในการดำเนินชีวิต อย่างถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับความเป็นจริงของเศรษฐกิจที่เป็นอยู่

แนวทางการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับการประกอบสัมมาชีพ ด้านต่าง ๆ

☛ **การประกอบอาชีพด้านการเกษตร** ควรดำเนินชีวิตโดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ด้วยความรู้ ความสามารถ เพื่อให้เกิดการพออยู่พอกิน ก่อให้เกิดความสุขสบายภายใน ครอบครัว/ ชุมชน และหากเหลือจากการดำรงชีพจึงค่อยนำไปแจกจ่ายและขายต่อเพื่อเป็น รายได้และเก็บออมเป็นเงินทุนต่อไป ซึ่งอาชีพเกษตรที่ดีอาจดำเนินการดังนี้

๑. ทำไร่นาสวนผสม เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนอกจากจะได้ พืชผักปลอดสารพิษแล้ว ก็ยังประหยัดค่าใช้จ่ายไปได้มากอีกด้วย

๒. ปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง เพื่อลดรายจ่ายด้านอาหารในครอบครัว

๓. เลือกใช้ปุ๋ยคอก ทำปุ๋ยหมักใช้เองร่วมกับปุ๋ยเคมี เพื่อเป็นการลดรายจ่ายและช่วยปรับปรุงบำรุงดินให้ดีขึ้น
 ๔. ปลูกต้นไม้เพื่อใช้สอยอย่าง สะเดา มะขาม และปลูกผลไม้ไว้กินเอง
 ๕. เพาะเห็ดไว้กินเอง
 ๖. ปลูกพืชสมุนไพรไว้เป็นยาสามัญประจำบ้าน
 ๗. เลี้ยงไก่ เลี้ยงเป็ดไว้กินไข่ และเก็บขาย
 ๘. เลี้ยงปลาในร่องสวน และนาข้าวทำนา
 ๙. เลี้ยงหมู เลี้ยงวัว ทำก๊าซชีวภาพจากมูลหมูหรือวัวเพื่อใช้เป็นพลังงานในครอบครัว
 ๑๐. ทำปุ๋ยน้ำ ฮอโรโมนไว้ใช้ในนาและสวนเอง
 ๑๑. พืชผลทางการเกษตร ปลา ไข่ เก็บไว้กินเพียงพอ เหลือจึงแจกและจำหน่าย
- หากเกษตรกรทำได้แบบนี้ก็จะสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแน่นอน

❖ **การประกอบอาชีพด้านธุรกิจ/ผู้ประกอบการ** ควรคำนึงถึงความมั่นคงและยั่งยืนมากกว่าการแสวงหาผลประโยชน์ ดังนั้นสิ่งที่ควรทำ คือ ต้องมีความรอบรู้ในธุรกิจที่ดำเนินการอยู่ ศึกษาข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะได้ทันต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มีความรอบคอบในการตัดสินใจจะได้ไม่เกิดข้อผิดพลาดได้ง่าย นอกจากนี้ยังควรต้องมีคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพ ไม่ผลิตสินค้าที่ก่อให้เกิดโทษหรือสร้างปัญหาให้กับสังคมและสิ่งแวดล้อม สำคัญที่สุดคือ ต้องมีความขยันหมั่นเพียร ดำเนินธุรกิจอย่างอดทน อุตสาหะ พัฒนาประสิทธิภาพการผลิต รวมถึงปรับปรุงสินค้าและคุณภาพให้ทันกับความต้องการของผู้บริโภค สำหรับการประกอบธุรกิจ มีอาชีพที่น่าสนใจทำแบบพอเพียง เช่น

๑. อาชีพนวดแผนไทย ปัจจุบันเป็นอาชีพที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็ นชาวไทยด้วยกันหรือชาวต่างประเทศ ซึ่งผู้ที่สนใจด้านนี้สามารถเรียนรู้การนวดจากการเปิดอบรมระยะสั้น ระยะยาว แล้วสามารถมานวดตามบ้าน หรือเปิดร้านนวด ได้เลย ซึ่งอาชีพนี้ น่าสนใจตรงที่ไม่ต้องลงทุนอะไรเลย อาศัยแค่ฝีมือล้วน ๆ ก็สร้างงาน สร้างเงินอยู่แบบพอเพียงได้

๒. อาชีพขายอาหาร เป็นหนึ่งอาชีพที่น่าสนใจ เพราะเพียงแค่มีความรู้ในการทำอาหารหรือขนม ก็สามารถสร้างงาน สร้างเงินได้แล้ว ซึ่งวิธีการอาจไปเรียนรู้จากครูสอนทำอาหาร คนที่ทำอาหารอร่อย ๆ หรือเปิดดูตามอินเทอร์เน็ตก็ได้แล้วกลับมาทดลองทำกินเองให้อร่อย จากนั้นจึงค่อยเปิดร้าน หรือจะขายทางอินเทอร์เน็ตก็ยังได้ แค่นี้ก็สามารถมีชีวิตที่พอเพียงได้แล้ว

๓. อาชีพช่างซ่อมรองเท้า ช่างเย็บผ้า/ทอผ้า ช่างฝีมือต่างๆ อาชีพนี้ก็เป็ นอาชีพที่ น่าสนใจ แคไปเรียนรู้จนชำนาญ ซื่ออุปกรณ์มาทำครั้งหนึ่งก็อยู่ไปได้นาน เงินลงทุนก็ไม่มาก อาศัยใจรักและความประณีต สำหรับร้านเพียงแค່หาย่านที่คนเดินพลุกพล่าน ก็สามารถรับทรัพย์กันทุกวัน อยู่แบบสบาย ๆ พอเพียง ไม่ต้องไปทำให้ใครเขาเดือดร้อน

บันทึกสัมมาชีพ ปี ๖๒

Blank lined area for notes, consisting of multiple horizontal dotted lines.



คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

- | | |
|--------------------------|-------------------------------------|
| ๑. นายนิสิต จันทร์สมวงศ์ | อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน |
| ๒. นายทวีป บุตรโพธิ์ | รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน |
| ๓. นายสมหวัง พ่วงบางโพ | รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน |
| ๔. นายโชคชัย แก้วป่อง | รองอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน |
| ๕. นายอุทัย ทองเดช | ผอ.สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน |

คณะทำงาน

- | | |
|----------------------------------|--|
| ๑. นางวรรณภา ลิ้มพานิชย์ | ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมสัมมาชีพชุมชน |
| ๒. นางสาวธวัชรรัตน์ เดชบุญมา | นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ |
| ๓. นางสมพิศ ปูนจัตูรัส | นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ |
| ๔. นางสาวพิมพ์ชนา พิชาพันธ์โกคิน | นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ |
| ๕. นางสาวพวงเพชร ทิพย์ทอง | นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ |
| ๖. นายอนันต์ เลิศแสง | นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ |

เรียบเรียง

นางสาวพิมพ์ชนา พิชาพันธ์โกคิน นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

ออกแบบปก

นายวสันต์ มาชัยภูมิ เจ้าพนักงานโสตทัศนศึกษาชำนาญงาน

ปีที่พิมพ์ ตุลาคม ๒๕๖๑

จำนวนที่พิมพ์ ๑๖,๐๐๐ เล่ม

จัดทำโดย สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ชั้น ๕
อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

จัดพิมพ์โดย บริษัท บีทีเอส เพรส จำกัด
๑๓๙ ซอยรามอินทรา ๑๙ ถนนรามอินทรา
แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ ๑๐๒๒๐



"เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง ชุมชนพึ่งตนเองได้"



สำนักเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคาร B) ชั้น ๕

ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๑๔๑-๖๑๑๕ , ๒๗ โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๘๘๑๒ , ๑๓ , ๑๔

<http://chumchon.cdd.go.th>